

Aanwezig Voorzitter: Mevrouw H. van Schie Raadsleden: De heer N. Douayar Mevrouw I. Jansen-Dirkx De heer M. Ezinga Mevrouw W. van Nunen De heer M. Bosman De heer A. Kösedag De heer W. Beekmans (Rekenkamer) De heer J. de Graaff (Rekenkamer) Mevrouw O. van Merle (Rekenkamer) Mevrouw L. de Bruijn De heer W. Smith De heer R. Veerman	Vervolg aanwezige raadsleden: Mevrouw E. Woudstra De heer M. Keijzer De heer R. Nunnikhoven Mevrouw A. Prenger De heer G. Kruger Mevrouw A. Koegler-Böhm De heer M. Weterings Mevrouw M. ten Brummelaar
Aanwezige portefeuillehouders: Burgemeester H. Sahin Wethouder L. Bentvelzen Wethouder W. van Damme Wethouder G. van Malsen Wethouder M. Wit	Griffie: Griffier: Mevrouw M.M.A. Tittse Mevrouw F.S. Habiboellah (verslag)

1. Opening

De voorzitter: Goedenavond, allemaal. Ik heet u van harte welkom bij deze laatste vergadering van het Forum Samenleving van de gemeente Rijswijk op 2 december 2025. De laatste vergadering van dit jaar. Welkom, iedereen, ook de mensen van de Rekenkamer en van TwynstraGudde. Ik zal straks bij uw agendapunt ook uw namen nog eventjes noemen. We hebben een hele lange agenda vanavond. En het verzoek aan u is om kort en bondig te spreken en niet in herhaling te vervallen. Voor de vragen die u al van tevoren heeft ingediend, willen we u hartelijk bedanken. En onze dank is er natuurlijk ook voor de ambtenaren die heel hard hebben gewerkt om al onze vragen nog voor de vergadering beantwoord te hebben. Uiteraard gaan wij respectvol met elkaar om. En ik vraag ten slotte uw instemming met twee interrupties per fractie per onderwerp. Kunt u daarmee akkoord gaan? Dan gaan we dat doen. Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Voordat we die discussie weer gaan krijgen over twee interrupties, als er een vervolgvraag op één interruptie is, wordt dat dan ook geteld als een interruptie of kunnen we dat ook zien als een vervolg op de interruptie?

De voorzitter: Dat lijkt me een vervolg op de interruptie. Dank u wel, mevrouw Jansen-Dirkx. Als de vergadering niet kan worden afgerond vanavond en daar gaan we natuurlijk ontzettend ons best voor doen, dan gaat de vergadering donderdagavond 4 december om 20.00 uur verder in de raadszaal.

2. Algemeen insprekrecht

De voorzitter: We gaan naar agendapunt ... Als u ze meebrengt, zelfgebakken dan natuurlijk. We gaan verder met de vergadering, jongens, anders lopen we te veel uit. En we hebben bovendien ook gasten voor het algemeen spreekrecht van de inwoners. Ik geef graag mijnheer Arco Sierts het woord over het onderwerp intieme terreur en ouderverstoting. Mijnheer Sierts, u heeft 5 minuten de tijd om te spreken en ik zal u 1 minuut voor de tijd waarschuwen. Aan u het woord.

Inspreker 1: Dat gaat helemaal goedkomen. Dank u wel, voorzitter, leden van de raad. Vorige week was er weer veel te doen met Orange the World. Dat gaat over huiselijk geweld en femicide. Trefwoorden daarbij waren bewustwording, dialoog en steun. Heel mooi, steun voor slachtoffers. Maar vanavond willen wij het graag hebben over erkenning, over aanpak en over oplossingen. Maar eerst zal mijn vriendin wat vertellen over ouderverstoting en intieme terreur.

De voorzitter: Mijnheer Miog, het spijt me, we hebben slechts ... Mijnheer Sierts, we hebben slechts één spreker per onderwerp en dat bent u. U bent aangemeld, dus uw vriendin heeft niet de mogelijkheid om nu te spreken.

Inspreker 1: Dat hoor ik nu voor het eerst. Dat is heel jammer.

De voorzitter: Misschien wilt u uw betoog vervolgen.

Inspreker 1: Dat is geen probleem. Dan doen we het op deze manier. Dan vertel ik iets over mijn vriendin en dan zal ik haar betoog overnemen.

Mevrouw Koegler Böhm: Zou ik een punt van orde mogen maken? Voorzitter, kunnen we niet doen dat de sprekers gezamenlijk 5 minuten krijgen? Er een beetje praktisch mee omgaan, gezien het feit dat ze hier überhaupt de moeite nemen om in te spreken.

De voorzitter: Het spijt me, mevrouw Koegler. Dat zijn de regels en als we die willen veranderen dan moeten we die op de gebruikelijke wijze veranderen. Mijnheer Sierts, wilt u uw betoog vervolgen?

Inspreker 1: Jazeker. Dank u wel, voorzitter. Mijn vriendin heeft in haar vorige relatie elf jaar te maken gehad met een onzichtbare vorm van huiselijk geweld, intieme terreur. En toen ze vluchtte, toen was het niet afgelopen. Dat ging door. Sinds 19 januari is haar dochtertje weg. Dat heet ouderverstoting. Dit is haar dochter, vijf maanden oud. Dat is haar baby. Onlangs is het meisje vijftien geworden, maar elf maanden geleden is ze door haar ex-schoonfamilie weggeroofd. Zij heeft geen contact meer met haar en dat is onwettig en dat is ondraaglijk. Daar ging elf jaar terreur aan vooraf. Toen is zij weggevlucht met haar dochter. Eerst naar haar ouders. Ik geef u een paar voorbeelden van wat er de jaren is gebeurd. Rijswijk hebben we het over. Doodsbedreiging met scherpe of zware voorwerpen. Ook waar haar dochter bij was. Constante uitputting met schelden en dreigementen. Ik wil dat jullie je net zo rot gaan voelen als ik. Als je weggaat, dan ben je je kind kwijt. Ik vind het wel fijn zo'n sletje in huis die de boel schoonhoudt. We verkopen jouw dochter voor 30.000 euro aan mijn zus. Want jij kunt toch niet voor haar ... Je kunt haar toch niet opvoeden. Nu een sprong in de tijd, drie weken geleden. De huisarts belt 8.15 uur 's ochtends, maandag en meldt: uw ex belde, uw dochter wil voor de trein springen. Ze was in shock, mijn vriendin en ik ook. Uiteindelijk bleek het een leugen. Maar dit is nu intieme terreur en het gaat maar door. Niemand stopt dit. Breng haar dochter thuis bij ons, naar haar moeder. Ze had altijd een goede band met haar. Wij vragen college en raad om binnen een jaar twee punten op te lossen. Stop institutionele mishandeling in Rijswijk en Haaglanden. Het grote probleem is dat organisaties die hulp zouden moeten bieden de slachtoffers

juist aanvallen. Belangrijkste oorzaak, opzettelijke valse meldingen bij Veilig Thuis en ernstig kennisgebrek. Ouderverstoting aanpakken. Gemeente Rijswijk ontwikkelt in samenwerking met slachtoffers en andere partijen het product Ouderschapsherstelplan. Wat bieden wij? Wij bieden ervaringsdeskundigheid hier in Rijswijk. En wij bieden dit gloednieuwe boek voor de raadsleden, over het stoppen van intieme terreur. En dat boek zou ik graag willen overhandigen, in gezamenlijkheid met mijn partner, aan de voorzitter. Dank voor uw aandacht.

De voorzitter: Heel hartelijk dank. Ik ben heel erg onder de indruk van uw verhalen. Alle raadsleden zullen er goede nota van nemen. En u hebt me van tevoren al verteld dat het de bedoeling is dat wij allemaal uw boek gaan lezen en dat wij dat op gaan schrijven. Dat klopt? Heel hartelijk dank voor uw boek. En dank u wel voor het inspreken. Heeft er iemand nog vragen aan deze spreker, mijnheer Sierts? Mevrouw ...

Mevrouw Woudstra: Waar ik daarstraks op had willen wijzen, is dat wat mevrouw anders had willen zeggen naast het boek, graag nog wel toegestuurd krijgen. Dat die mogelijkheid er wel is en ook mogelijkheid om met ons contact te hebben. Dus alles wat hier niet kan, dat kan op andere manieren wel. Dus daar zijn we graag toe bereid.

Inspreker 1: Ik zojuist de spreektekst van mijn partner voorgelezen. Dus in principe heeft u het verhaal gehoord, maar als er nog andere vragen zijn, dan hoor ik het graag.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Mijnheer Sierts, we hebben al even contact gehad van de week. Nogmaals, erg dapper dat u komt inspreken. U heeft de meeste mensen ook wel geraakt hiermee, maar ik ga toch proberen oprecht een vraag te stellen. Denkt u dat wij dit heftige incident, probleem, lokaal kunnen oplossen?

Inspreker 1: Niet in zijn geheel, maar er zijn natuurlijk wel elementen die aangepakt kunnen worden. Het beste voorbeeld daarvan is, denk ik het punt wat ik noemde met institutionele mishandeling. Dat grootste probleem dat zit bij Veilig Thuis. Daar komen regelmatig valse meldingen binnen, opzettelijk valse meldingen. Het is een van de beste instrumenten voor mishandelaars. En noem het maar op. Dat is enorm belastend voor slachtoffers. Ik ben zelf ... Inmiddels word ik tweeëneenhalf jaar lang vals beschuldigd van de meest verschrikkelijke dingen. Ik zal hier niet in detail treden. Maar als je ineens een jong meisje bij je in huis krijgt, dan kunt u waarschijnlijk wel raden wat voor ellende erop mijn dak terechtgekomen is. En dat is enorm belastend. En het blijkt dat andere Veilig Thuis-organisaties, bijvoorbeeld Veilig Thuis Limburg, Oost-Brabant, Rijnland, hier vlakbij Leiden, maar ook VT IJsselland, daar veel beter voor geëquipeerd zijn. Die hebben voor ouderverstoting bijvoorbeeld een 10-puntenchecklist.

De voorzitter: Goed, mijnheer Sierts, misschien is het verstandig om het er nu even bij te laten. Mevrouw Prenger heeft namelijk nog een vraag voor u.

Mevrouw Prenger: Ik wilde u bedanken voor het inspreken en u en uw partner heel veel sterkte wensen.

Inspreker 1: Dank u.

De voorzitter: Ik wil u nogmaals heel hartelijk bedanken voor de moed die u heeft gehad om bij ons uw verhaal te doen. En wij zullen, zoals gezegd, goede nota nemen van wat u heeft gezegd en we zullen uw boek allemaal gaan lezen.

Inspreker 1: Dank u.

De voorzitter: Wij gaan nu verder met mijnheer Miog, die gaat inspreken over het onderwerp lokale democratie.

Inspreker 2: Dank u wel, voorzitter. Ik zal proberen in 5 minuten. Ik spreek in als voorzitter van de Vereniging Buurtraad Steenvoorde over het onderzoek van de Rekenkamer Politiek maatschappelijke betrokkenheid in Rijswijk. Als overkoepelende organisatie van Steenvoorde Noord, Steenvoorde Zuid, de Strijp en de Muziekbuurt, spreken wij dagelijks bewoners die in dit rapport worden uitgelicht, vanwege een mogelijk beperkte politiekmaatschappelijke betrokkenheid. De bevindingen uit het onderzoek zijn voor ons herkenbaar. Het rapport benoemt terecht dat er in Rijswijk veel beleidsmatige ambities bestaan, maar dat het belangrijkste, de resultaten, te vaak uitblijven. Ik spreek graag in om ons perspectief daarop te geven. Om te beginnen bij de gebiedsregisseurs. De Rekenkamer onderstreept dat laagdrempelig en zichtbaar contact met bewoners essentieel is voor betrokkenheid. Wij zeggen het al langer. Onze samenwerkingspartners zeggen het. Onderdelen van de gemeenten zeggen het. We missen de gebiedsregisseurs. Het contact met de gemeente is door hun afwezigheid sterk verminderd en we moeten nu zelf onze weg vinden in de gemeentelijke molen. Het klopt dat de rol van de gebiedsregisseurs destijds niet altijd scherp was afgebakend. Maar de oplossing is niet om de functie af te schaffen. De oplossing is om ervan te leren en te vragen wat dan wel nodig is. Er zijn bovendien organisaties zoals het landelijk platform Buurt- en Wijkgericht werken, die klaarstaan om Rijswijk hierbij te ondersteunen. Zelf ga ik binnenkort als vrijwilliger dan maar op werkbezoek bij de gemeente Best, waar ze twee gebiedsregisseurs hebben op de helft van het aantal inwoners van Rijswijk. De rol van wijkwethouder is een waardevolle toevoeging, maar vervangt deze functie absoluut niet. We hebben laagdrempeligheid nodig en iemand om regelmatig mee te sparren. Herstel en vernieuw daarom samen met ons de gebiedsregisseurs als cruciale schakel. Het rapport doet daarnaast terecht de aanbeveling dat ondersteuning van buurtinitiatieven versterking verdient. Structurele aandacht voor deze vorm van participatie en het versterken van netwerken tussen bewoners onderling is beperkt, zo luidt het rapport. En dat is precies de kern van wat onze bewonersorganisaties doen. Help ons daarom als bewonersorganisaties om onze bureaus in staat te stellen zichzelf gezamenlijk te organiseren. Dat betekent: denk met ons mee, faciliteer ons en neem drempels weg. Want hoe gaat het nu? Ik licht een aantal voorbeelden uit, niet om kritisch te zijn, maar om het kenbaar te maken, om ook te voorkomen dat we in te procedurele antwoorden verdwijnen. Zoals ook de Rekenkamer ervaart. Al in maart vroegen wij als bewonersorganisaties de gemeente om mee te denken over hoe we onze communicatie inclusiever konden maken. Een speerpunt van de gemeente zelf. Acht maanden later wordt er eindelijk vervolg aangegeven. Al in maart is de bewonersorganisatie in de Muziekbuurt toegezegd betrokken te worden bij de herontwikkeling van de Marimbahal. Tot zover hebben we ... Afgelopen week hebben we eindelijk wat gehoord. Maar dat duurde ook weer acht maanden. En het kost keer op keer trekken aan de gemeente om daar aandacht voor te vragen.

De voorzitter: Mijnheer Miog, mag ik onder uw aandacht brengen dat u nog 1 minuut heeft?

Inspreker 2: Zeker, dan zal ik het even afkappen. En dan concludeert het rapport dat maatschappelijk en politiek gedreven initiatieven minder vorm krijgen vanuit de samenleving. Maar die conclusie kan men alleen trekken als men niet ziet hoeveel energie wij er nu al instoppen. Tot slot en ik herhaal het graag, de wijken die in dit onderzoek worden genoemd als gebieden met veel niet-stemmers, zijn precies de wijken waar de VBS al 50 jaar actief is. Uw raad stelt in dit Forum terecht goede vragen aan het college, maar het staat u ook vrij om onze vrijwilligers en bewoners rechtstreeks te vragen: hoe gaat het in uw wijk? Herkent u dit? U heeft deze vragen nu gesteld aan uw Rekenkamer, die daarvoor een bureau de opdracht heeft gegeven een rapport schrijven, maar waarom vraagt u dat niet ook aan ons en nodigt u ons uit om een keer in te spreken? Ik houd het daarbij. Dank u wel.

De voorzitter: Heel hartelijk dank, mijnheer Miog. Zijn er vragen aan mijnheer Miog? Mijnheer, maakt niet uit, u.

De heer Weterings: Mijnheer u, oké. Mijnheer Miog, wederom bedankt voor het inspreken. Maar we hebben toch in Rijswijk een aantal platforms zoals Samen Rijswijk? En dat moet een hele goede afspiegeling zijn van de samenleving, waar burgers kunnen inspreken, ze kunnen meedenken over allerlei plannen. Dus eigenlijk stelt u iets voor wat allang bestaat, toch, Samen Rijswijk, platforms?

Inspreker 2: Klopt. Die bestaan naast ons. En ze zijn waardevol, maar ze zijn bij lange na niet voldoende. Zoals u ook ziet op het platform zelf is de engagement met het aantal deelnemers zeer beperkt. Ik vraag me ook af hoe representatief die groep is. Daarnaast is het vooral een vorm van participatie die jullie in uitvoering brengen en faciliteert in die participatie vanuit de samenleving. Dus het komt op meerdere vlakken daarin tekort.

De voorzitter: Mevrouw Jansen-Dirkx, u heeft ook nog een vraag.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. Eén concrete vraag. Ik hoor u zeggen dat het contact met de gemeente vrij moeizaam verloopt. U heeft het gehad over de gebiedsregisseur. Die hebben wij natuurlijk weg moeten bezuinigen. Wat zou concreet voor u de beste oplossing zijn om het contact met de gemeente te verstevigen voor u als Buurtvereniging?

Inspreker 2: Wat ons al enorm zou helpen, is één aanspreekpunt. En dat was de gebiedsregisseur. Als wij een vraag hebben over groenbeheer, waar kunnen we terecht? Een idee over een groenplan of een fietsstrook of een ... Waar kunnen wij terecht? Sommige organisaties hebben die lijnen wel gevonden en wij nog niet en dat zeker ook dat uiteindelijk we een antwoord krijgen.

De voorzitter: Mijnheer Veerman heeft ook een vraag. Ga uw gang. O, dat is mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Een kleine gedaanteverwisseling. Dank u wel weer voor het inspreken en uw inzichten. U heeft het inderdaad over de wijkregisseur gehad. We hebben ook een heel mooi klantcontactcentrum en een punt waar iedereen het kan vinden. Dus ik ben ook wel benieuwd of u daar dan ervaring mee heeft of het daar dan anders verloopt of het goede antwoord niet van komt. Want die zou juist ook op dit soort vragen antwoord moeten kunnen geven. Bij wie moet ik zijn of waar moet ik mijn verhaal vertellen? Ook samen met het Loket Stadskracht. Dus ik ben benieuwd naar uw ervaringen of die van de anderen, misschien nog kort. En u gaf aan: ga vooral langs. Dat klopt. We kennen de wijkverenigingen. U hadden we nog tot vorig inspreken niet gezien, maar andere kennen we zeker en ik kan u verzekeren dat we daar ook goed contact mee hebben.

Inspreker 2: Dank u wel. Wat betreft de vraag over het Loket Stadskracht. Het Loket Stadskracht is voor ons niets meer dan een subsidieportaal en vervult ook geen andere functie dan dat. We staan er wel in met goed contact. En wat betreft het klantportaal of het klantencentrum, daar hebben we tot zover volgens mij geen contact mee gehad. Wat we wel doen, is aan het algemene e-mailadres mailen en dan ben je afhankelijk van de betreffende afdeling of daar überhaupt een antwoord op komt. En soms moet het komen tot een e-mail aan het college om daar antwoord op te krijgen. Het is niet duidelijk. We hebben geen handelingsperspectief waar we terecht moeten. Als er een klantcentrum is, heb ik er nog nooit van gehoord. En dat is ook wel indicatief voor de bevindingen daarvan.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Miog. Nog meer vragen? Zo niet, dan wil ik u heel hartelijk bedanken voor uw inspreken.

3. Lijst van ingekomen stukken: vaststelling wijze van afdoening

De voorzitter: En gaan wij door naar het volgende agendapunt, lijst van ingekomen stukken en vaststelling wijze van afdoening. We beginnen met het agenderingsverzoek van GroenLinks dat is RIB 25 087, de resultaten van de ETHOS-telling regio Haaglanden. Abusievelijk stond deze RIB wel op het Forum Samenleving van 28 oktober op de agenda, maar hij is toen per abuis niet echt geagendeerd. Dus alsnog voor vanavond. De vraag aan u is: bent u akkoord met agendering van deze RIB voor vanavond? En zo ja ... Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Hij staat wel ... O ja, nu wel. Het presidium heeft de RIB op verzoek ook van de fractie GroenLinks samen met D66 en PvdA al eerder ingediend ook, door die drie fracties met een schriftelijk verzoek. En het agenderingsverzoek is gehonoreerd, ook door het presidium. Dus dit is een vast agendapunt voor vanavond, voorzitter.

De voorzitter: Het was niet bij het agendapunt. Mevrouw Koegler heeft ... Wilde iets opmerken.

Mevrouw Koegler Böhm: Ik wilde voorstellen om dit het volgende Forum te agenderen. Volgens mij is dat in principe gebruikelijk, maar ik wist niet van wat hetgeen net besproken is, dat het presidium dat goedgekeurd heeft, maar mijn voorkeur zou het niet hebben om het vanavond ook nog toe te voegen aan de agenda. Ook aangezien er een aantal raadsvoorstellen die Samenleving behelzen nu bij Stad besproken worden. En misschien kunnen we dat dan donderdagavond doen.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Ter toelichting. Hij is eigenlijk in oktober ingediend. Daarna op verzoek vooruitgeschoven, terwijl er akkoord was voor agendering. Dus daarmee zou die automatisch nu op het Forum moeten hebben komen te staan. Dat is misgegaan. In het presidium hebben we dat aangekaart en daarmee ook gezegd dat deze zeker vanavond erop komt. Omdat we anders ... En daardoor hebben we andere dingen om die reden naar een ander Forum geschoven. Dus ik vind het jammer dat hij niet in een keer op de agenda is gezet, want we hebben het in het presidium netjes besproken en het zou goed moeten hebben moeten gaan.

De voorzitter: Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Ik hoor het betoog van mevrouw Woudstra en ik begrijp precies wat ze zegt en inderdaad ik ben het met u eens, hij had op de agenda moeten staan. Alleen ik heb tot nu net die brief helemaal niet tot mij kunnen nemen. Je kan hem wel willen bespreken vanavond, maar dat is dan wel met een kennisachterstand voor een deel van de raad. Dat zou ik erg zonde vinden, want ik vind dat wij toch allemaal wel ook dat hadden kunnen ... Hij stond niet op de agenda, mevrouw Woudstra. U kijkt mij heel schuin aan, maar dat is wat het is. En ik heb hem dus niet tot mij kunnen nemen. Ik heb het dus ook niet kunnen voorbereiden. Als we het eerlijk zouden willen behandelen, wat ik wel vind dat we moeten doen, dan zou ik zeggen: laten we de verstandige keuze maken om naar januari te verplaatsen.

De voorzitter: Mevrouw Prenger.

Mevrouw Prenger: Ik ga mee met het betoog van mevrouw Jansen-Dirkx. Ik denk dat die inderdaad verplaatst moet worden, zeker omdat de helft kennis daar niet van heeft nu.

De voorzitter: Ik zag mevrouw ... Ik kom zo bij u. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Ik ben echt nog verbaasder dan dat ik al was, omdat die in oktober naar de griffie is gestuurd en rond is gestuurd. En die ETHOS-telling er allang ... Nee, zou ik heel even mijn

verbazing mogen uitspreken over het feit dat wij hem al een paar keer hebben proberen te agenderen. Dat de informatie bekend zou moeten zijn. Als anderen het nu niet hebben kunnen voorbereiden, vind ik het en ik kijk ook, ik zag al geknikt op rechts en links, ook goed om hem dan wel zo snel mogelijk in januari op de agenda te zetten. Maar we vinden het een dringend probleem en daar moet eigenlijk nu wat aan worden gedaan. Het is december. En januari, daar schrikken we dan toch van, maar ik begrijp de reactie van anderen.

De voorzitter: Mevrouw Ten Brummelaar, Brummelaar. Nee, Ten Brummelaar.

Mevrouw Ten Brummelaar: Ten Brummelaar, Rammelaar, het maakt allemaal niet uit, hoor. Maar ik wilde me aansluiten bij de woorden van Irene Jansen-Dirkx, maar dat is niet meer nodig. Ik denk dat januari een goed voorstel is.

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen, wilt u het woord nog?

Mevrouw Bentvelzen: Hallo. Er gaat hier volgens mij wel iets mis met de techniek. Maar als portefeuillehouder, onder andere portefeuillehouder, want mijn collega Van Malsen is net zo goed portefeuillehouder. Heb ik vanmiddag al even een appje gestuurd, toen ik dit voorstel zag verschijnen, omdat ik als portefeuillehouder ook niet voorbereid ben. Ik zou het fijn vinden om hem echt goed te bespreken met elkaar. Want ...

De voorzitter: Wij gaan nu even schorsen, omdat de techniek ons in de steek laat. De schorsing is opgeheven. Dames en heren, we gaan weer. En we hebben het nog heel eventjes over het agendapunt ETHOS-telling. En mijn voorstel is om dat onderwerp toch naar de Forumvergadering van januari te tillen, omdat er ook mensen zijn die de stukken niet hebben gelezen of hebben kunnen lezen. Waaronder heel belangrijk, de portefeuillehouder. Is er iemand tegen dat voorstel? Wil die dan even zijn hand optillen? Niemand. Dan gaan we verder met het agenderingsverzoek van Beter voor Rijswijk en Wij. Rijswijk. En beide betreffen het voorzieningenniveau in de gemeente Rijswijk, de RIB die daar betrekking op heeft, RIB 25 097. En het verzoek is om deze RIB te agenderen voor het Forum Samenleving van 13 januari 2026. Iemand bezwaren? Mijnheer, u het woord. Niemand bezwaren? Dan gaan we dat doen. Dan vraag ik u nog of de verdere wijze van afdoening akkoord is?

4. Vaststelling agenda

De voorzitter: En dan gaan we naar agendapunt 4, vaststelling van de agenda. De vraag aan u eens of u akkoord bent met de agenda? Zo ja, dan is die vastgesteld.

5. Mededelingen college

De voorzitter: Mededelingen van het college. Kijk ik naar links. Niets.

6. Terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen

De voorzitter: Terugkoppeling gemeenschappelijke regelingen, agendapunt 6. Iemand die daar het woord wil voeren bij dat agendapunt?

7. Overzicht toezeggingen en moties

De voorzitter: Overzicht toezeggingen en moties. De vraag aan u of toezeggingen en moties met een voorstel tot afdoening kunnen worden afgedaan? Iemand opmerkingen, vragen? Niet.

8. Vaststellen forumverslag 28 oktober

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 8, vaststelling van het verslag van 28 oktober 2025. Gaat u akkoord met het verslag? Ik zie een arm van mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Over motie 332, voorstel voor afdoening over structureel gezonde financiën voor Rijswijk. Daar staat netjes aangegeven dat er wordt deelgenomen aan het ravijnjaar. Maar ik begreep als die wordt afgedaan, dan verdwijnt die ook. Even checken bij de wethouder dat de inzet erop niet minder wordt.

De heer Van Damme: De inzet blijft natuurlijk altijd om de belangen Van Rijswijk bij de VNG goed onder de aandacht te brengen en te houden. Daar zijn we ook actief mee in overleg. Niet alleen in VNG-verband, maar ook in M50-overleg, waar ik laatst nog was in de Noordoostpolder. Het was een heel eind rijden, maar het was heel erg nuttig moet ik zeggen, omdat er gemeenten zijn die een soortgelijke problematiek hebben als wij, zogenaamde randgemeenten. Daar hebben we ook een brief over gestuurd aan het kabinet. Ook nog geen reactie op gehad, maar daar wachten we nog op. Ik ben zeker ook met een van de roergangers van die beweging, dat is mijn collega uit Zwijndrecht, zeer actief betrokken om de belangen Van Rijswijk in financieel opzicht ook goed in de gaten te houden. Die verzekering kan ze dus krijgen, voorzitter, voordat ik te lang doorga.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder. En dan gaan wij nu over naar agendapunt 8, verslag. Iedereen akkoord?

9. Raadsvoorstel Rekenkamer onderzoeksrapport Politiek maatschappelijke betrokkenheid in Rijswijk

De voorzitter: En dan gaan wij nu over naar agendapunt 9, raadsvoorstel Rekenkamer onderzoeksrapport Politiek maatschappelijke betrokkenheid in Rijswijk. Vanuit het college, geef ik nog even aan, is er geen portefeuillehouder. En in ons midden is de voorzitter van de Rekenkamer. Dat is mijnheer Winfried Beekmans, mevrouw ... En dat staat niet hierop, maar dat staat hierop. Mevrouw Oukje van Merle en mijnheer Jop de Graaff van TwynstraGudde. En ik wil graag weten of uw vragen die u heeft ingediend of die voldoende zijn beantwoord en zo nee, dan geef ik graag, zeg ik uit mijn hoofd, want er is iets mis met mijn stukken, aan Wij. Rijswijk.

Mevrouw Van de Waart: Misschien even een ordevoorstel. Ik weet niet of ik de portefeuillehouder ben van het Rekenkamerrapport. Dat geloof ik niet. Dat bent uzelf als raad. Ik ben natuurlijk wel portefeuillehouder participatie. En nu zijn niet alle onderwerpen die genoemd zijn helemaal mijn portefeuille, maar ik zal wel mijn best doen om zoveel mogelijk de gestelde vragen te beantwoorden. En wat mij betreft, om het toch een beetje bondig te houden, hoeven de fracties die de vragen hebben ingediend die niet te herhalen. Die zal ik dan herhalen straks bij beantwoording. Is dat iets waar wat mee kunt, voorzitter?

De voorzitter: Jazeker, lijkt mij een goed voorstel. Zijn degenen die schriftelijke vragen hebben ingediend ... Willen die hun vraag nog toelichten? Ik zit even te kijken. In ieder geval mevrouw Jansen-Dirkx van Wij. Rijswijk. Verder niet. Dan geef ik u het woord.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. Want wij vonden dit Rekenkameronderzoek als Wij. Rijswijk erg interessant, kritisch en informatief. En ondanks dat de gemeente al stappen gemaakt heeft bij het betrekken van de gemeente, is er nog een wereld te behalen. En daarmee wijs ik onder andere naar onze inspreker van net, de heer ... Hij moet dichterbij. Ik zie het. Dank u wel. Dat de heer Miog aangaf dat het contact met de gemeente vrij lastig is. En dat riep bij mij de vraag op, om die dan te stellen ook aan u als college. Hoe denkt u dat het goed op te lossen valt als we niet kiezen voor het terugkeren van een gebiedsregister? Dan ga ik nog even ... Ik geloof dat ik nu weer te horen ben. Ja. Zal ik ondertussen even doorgaan met de vraag te stellen. De vraag die ik schriftelijk had ingediend, maar geen antwoord op had gekregen, is over het aantal wijkbezoeken wat de wethouders hebben afgelegd. En ik heb daar ook bij nog een gewetensvraag. Want kan het college misschien ook reflecteren in hun rol als wijkwethouder en spreekt u elkaar ook aan op het in contact zijn met wijkbewoners, zonder dat er ook een fotomoment of een lintje door te knippen valt? En dan heb ik nog ook een gewetensvraag voor onszelf als raad. Want ook daar kijkt de Rekenkamer naar. Want we moeten ook onszelf in de spiegel durven aan te kijken. Want zijn we wel in contact met onze inwoners? En natuurlijk hoef ik niet van iedereen daarop de vraag te hebben van ja, dat vind ik niet of ik vind dat ik het beter kan, maar meer het feit dat ik de vraag aan jullie allemaal wil meegeven. Kijk jezelf in de spiegel en geef hier antwoord op. Dat was de ...

De voorzitter: Wij schorsen weer even de vergadering, vanwege technische problemen.

De heer Nunnikhoven: Ik heb een ordevoorstel. Kunnen we niet de draadloze microfoon dan doorgeven? Dan is de camera denk ik wel op de persoon en dan kunnen we door met de vergadering of is dit een raar voorstel? Als je het knopje indrukt, heb je wel de camera, maar dan moet je ook draadloos ...

De voorzitter: Woordvoerders naar links. Voor ons naar rechts. Daarheen. Neemt u uw kaartje mee, alstublieft. Dan gaan we weer verder. Mevrouw Jansen-Dirkx, heeft u uw termijn afgemaakt? Dank u wel. En ook wel heel strong dat u door deze chaos heen uw termijn heeft gemaakt. Er zijn er nog een aantal andere fracties die vragen hebben ingediend. Wil er nog iemand van de andere fracties een opmerking? En dan van de fracties die geen vragen hebben ingediend? Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dank, ik zal het inkorten. We hadden vooraf de toelichting niet ingediend, omdat de presentatie nog volgde. Dan hoopten we het korter en krachtiger te kunnen doen. We hebben eerder wel gewezen ook in het begrotingsdebat op de problemen die er toch wel blijven met het opnemen van de telefoon en het beantwoorden daar en de e-mails die afhankelijk van waar komt, wel of niet worden beantwoord en de BuitenBeter app. We zien graag dat het minder afhangt van welk medium je gebruikt, of je wel of niet een antwoord krijgt. We horen graag nog of daar nog een extra toelichting op te geven is door het college of hoe zij dat zien. We hebben een aantal voorbeelden gehad van de Rekenkamer op het soort gemeenten dat ook acties doet. We horen graag van het college of zij de voorbeelden van Eindhoven, Den Haag en Rotterdam ook passend vinden voor Rijswijk of het vooral een capaciteit en financieringsvraagstuk is, of dat er ook een verschil zit in het soort acties, vanwege de grootte van onze stad of vanwege andere acties die we al doen? Het dubbele zijn we ook niet van, maar kansen zien we graag. Ik ben benieuwd naar het aangegeven capaciteitstekort. Is het iets dat meer gecentraliseerd zou kunnen worden, het participeren? Of ziet het college juist iets in het meer kennis bij elke ambtenaar hierover naar voren brengen, zodat we de capaciteit die we hebben ook hiervoor goed in kunnen zetten? En gaat het vooral over het aantal mensen of gaat het ook over de achtergrond van mensen, hun kennis en kwaliteit? Ik ben ook benieuwd naar het soort capaciteitstekort. Als het college daar iets over kan zeggen of weet of dat het nog bekeken moet worden. Wij zagen dat de participatie nu versnipperd is in de organisatie. Zijn er voorstellen vanuit het college of gaan die komen, het is natuurlijk hun eigen bevoegdheid, om

daar anders mee om te gaan of hoe staat zij daarin? De Rekenkamer gaf nog aan dat het antwoord van het college, wat formeel en procedureel is. Wij zijn nog een beetje nieuwsgierig naar of daar nog wat kleuring aan gegeven kan worden. We weten dat er ook meer gebeurt dan in het Rekenkamerrapport nu staat. Dus kennelijk is er ook nog wel een kennisverschil. En zien wij graag ook voorbeelden en meer kleuring en vragen daar ook graag naar. Daar nog graag een reactie op. En tot slot, de wijkregisseurs. Het waren gebiedsregisseurs, heb ik net nog een keer extra gehoord. Die hebben we inderdaad weg moeten bezuinigen, omdat we een keuze moesten maken. Daarbij was het ook het idee dat het op andere plekken wel opgevangen ging worden. Dat is nog vrij recent dat we dat gedaan hebben en toch komt er nu een ander beeld terug. En we zouden graag horen of er gekeken kan worden op welke manier meest effectief naar een vervanging kan worden gekeken. Voor ons hoeft dat niet de naam gebiedsregisseur direct te hebben, maar wel of het college kan toezeggen dat er wordt gekeken op welke wijze dit efficiënt en toch passend in de organisatie opgepakt kan worden? Dank.

De voorzitter: Als er verder geen vragen zijn, dan wil ik ... Mijnheer Ezinga.

De heer Ezinga: Voorzitter, dank. Ik heb de presentatie helaas niet kunnen volgen. Ik heb wel een aanvullende vraag ook gegeven op de reacties die tot nu toe zijn gegeven. Ik ondersteun ook de vraag van mevrouw Woudstra over in hoeverre passend is wat er wordt gezegd over de drie gemeenten die worden genoemd in het rapport ten opzichte van de gemeente Rijswijk? Maar ik wil ook een meer reflecterende vraag stellen. In hoeverre er ook andere instrumenten bestaan, buiten dat wat hier in dit rapport wordt gegeven, maar wel ook in Nederland, maar ook misschien wel op internationaal gebied, worden gehanteerd die mogelijk van toepassing kunnen zijn om die politiek maatschappelijke betrokkenheid te enthousiasmeren? Ik heb daar zelf niet voorbeelden voor, maar we kunnen wel allemaal zien dat diverse landen op een andere manier een politieke betrokkenheid kennen, verschillende delen van Europa, waar je toch veel meer engagement ziet van die inwoners. En is daar ook wel eens een keer naar gekeken? Is misschien een wat ambitieuze vraag. Desalniettemin, hij moet een keer gesteld worden. Ik wil hem echt een keer stellen.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ezinga. Dan kijk ik nu even naar de Rekenkamer en de onderzoeker. Wilt u?

Inspreker 3: Volgens mij is het de goede volgorde dat eerst de vragen die gesteld zijn aan de portefeuillehouder beantwoord worden. En de laatste vraag is inderdaad aan ons gesteld, maar dan moeten we ook als laatste antwoorden.

De voorzitter: Dan gaan we eerst naar de wethouder.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, u vroeg net van eerst de fracties die vragen hadden gesteld en daarna de fracties die niet en daar hoor ik ook bij. Dus ik sluit me aan bij een aantal opmerkingen van mevrouw Woudstra. Mijn fractie heeft ook uiteraard net als anderen met belangstelling kennisgenomen van de advies- en verbeterpunten. En daarin merken we toch wel dat er een bijzondere rol is weggelegd voor de facilitering van inwoners zelf. En zoals mevrouw Jansen-Dirkx dat ook zei: daar moeten wij als raad en college zelf ook positie in nemen. Maar welke positieverbetering ziet het college hierin? Want er zijn toch ook nog wel wat verbeterpunten in dit rapport en ook in uw reactie, die niet helemaal beantwoorden aan de adviezen die niet ver genoeg gaan in de adviezen van de Rekenkamer. Daar wil ik toch nog wel aandacht voor vragen. Hoe kunt u zelf beter in positie komen? Met onder andere ook andere vormen van dialoog die ook worden genoemd in het rapport. En wat natuurlijk opvalt, is ook het punt wat de inspreker aangaf. De trage reactie vanuit de gemeente bevordert natuurlijk ook niet de inspraak en dan wel de participatie van inwoners die teleurgesteld zijn. Hoe wilt u dat verbeteren in de nabije toekomst? Even tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Nog meer vragen? Dan ... Dat mag.

Mevrouw Ten Brummelaar: Dank u wel, voorzitter. Ik had begrepen dat de wethouder tijdens de beantwoording de vragen gaat herhalen. Dus daar laat ik het ook bij.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Ten Brummelaar. Dan geef ik nu het woord aan de wethouder, mevrouw Van de Waart.

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel, voorzitter. Allereerst, we hadden het al in schrift gedaan, maar ook mondeling, grote dank aan de Rekenkamer voor dit mooie rapport. En het werd net ook al even door een aantal raadsleden gezegd. Ook de manier waarop u dit rapport heeft gemaakt, door ook echt de wijken in te trekken. En u heeft dat ook gezien aan onze zeer positieve reactie en iedereen weet ook wel, soms is een positieve reactie een formaliteit, maar in deze zin is die echt bijzonder hartelijk welgemeend voor dit rapport. Participatie is denk ik een onderwerp dat ons allemaal heel erg aan het hart gaat. En dat merk je ook aan de reacties hier in de raad. Iets waar we dagelijks mee bezig zijn. Of het nu gaat om mensen aan te spreken, om toch wel echt te gaan stemmen op wie je dat ook doet of om betrokken te zijn in de wijken of om te komen inspreken. Het maakt niet zoveel uit. Het is allemaal belangrijk, om samen hier onze stad te vormen met elkaar. Ik mag mijzelf portefeuillehouder participatie noemen, maar ik zie dat echt als een faciliterende rol. Zowel voor de bewoners, als ook voor uw raad en voor al die mensen die al die dossiers een stap verder brengen in de organisatie. Want zo is ook onze Participatienota opgezet, is een van de vragen die ook gesteld werden. Moet het nu centraal of decentraal? Ik denk dat het beide moet, omdat dat hebben we ook opgeschreven in onze Participatienota, die net iets meer dan een jaar geleden is vastgesteld. We willen ook dat de organisatie zelflerend is in steeds meer ... Participatie gebruiken als instrument, maar daar ook zelf meer van leren en ook steeds andere vormen gebruiken. Zodat iedereen daaraan mee kan doen. Vandaar ook dat we steeds meer verschillende instrumenten ontwikkelen. Dat even als aftrap, voorzitter. En dan ga ik denk ik toch, om tijd te winnen, heel netjes de vragen af die zijn gesteld. Allereerst begin ik dan met de vragen van Wij. Rijswijk. Ik weet niet de volgorde van binnenkomst, maar dit is even de annotatie die ik daarvoor heb gehad. En de vraag was: hoeveel wijkbezoeken hebben de wethouders gedaan? Dat wordt niet geregistreerd. Het is ook een beetje de vraag: wat is nu wanneer een werkbezoek? Want soms gaan we ook de stad in en hebben we contact met mensen. En die zitten natuurlijk allemaal in wijken. En wij zijn in ieder geval wel allemaal heel bewust bezig met ons wijkwethouderschap. En ik weet uit gesprekken ook met collega's dat dat voor iedereen wat anders is en dat komt ook dat de wijken anders georganiseerd zijn en ook wat anders vragen. Zelf ben ik toevallig wijkwethouder in wijken waar behoorlijk stevig georganiseerde wijkorganisaties zitten. Dat is ook heel makkelijk zou ik willen zeggen, want daarmee heb je automatisch een contactpersoon. En in sommige wijken is dat niet zo en moet je echt wel meer je best doen om die contacten op te zoeken. Maar wij doen dat allemaal. En Wij. vroeg ook om een stukje reflectie, hoe we daarmee omgaan en zeker ook of we elkaar daarop aanspreken en ja, dat gebeurt zeker. Ik heb net nog een mailtje zit te beantwoorden van collega van Bentvelzen die iets had opgepikt. En dat zetten we dan door en daar hebben we het met elkaar over. Dat is overigens niet alleen over vragen die uit de wijk komen, maar überhaupt vragen die uit de stad komen. En u vroeg ook trouwens om te reflecteren aan de raad en dat lijkt me heel erg goed. Ik zou u ook willen ... Ik weet niet hoeveel tijd we vanavond hebben om dat onderling ook zeker te doen, want volgens mij heeft u daar een superbelangrijke rol in. En ik merk ook heel vaak in de gesprekken dat u dat meeneemt in uw betogen. Dat u contact heeft gehad in de wijk. Of dat nou is met een koffiekar. Ik zeg dat even, ik zat die kant op te kijken, die wordt natuurlijk veelvuldig genoemd, maar iedere partij heeft zo zijn eigen manier om contacten te leggen in de wijk. En ik merk ook dat u dat gebruikt ook in uw raadsbesprekingen. En dat vaak als soort geleide ook mensen daardoor komen inspreken. Dus het

helpt wel degelijk om die contacten te leggen. Ik ga door naar de vraag van de Partij van Gelijkheid en Rechtvaardigheid. En die gaat in eerste instantie, hoe beoordeelt het college de constatering van de Rekenkamer dat de gemeentelijke ambities groter zijn dan beschikbare uitvoeringscapaciteit? Ik zou zeggen: dat is waar. We zijn ook net pas een jaar op pad. We hebben een behoorlijk ambitieuze agenda neergezet. Maar ook in tijden dat er moest bezuinigd worden en dat we ook afgelopen begroting heel kritisch hebben gekeken van waar zet je extra geld wel of niet neer? En eigenlijk hebben we dat vooral gedaan op de dingen waar u moties voor had aangenomen of waar we verplichtingen hadden. Dus zijn er ambities? Ja. Zijn er ambities bij het college? Ja. Zijn er volgens mij ook heel veel ambities bij u. We hebben onlangs nog een hele mooie bespreking gehad als het over jeugdparticipatie gaat. Ik denk dat we allemaal hele mooie instrumenten kunnen bedenken die we niet kunnen betalen, maar dat wil niet zeggen dat je niet kan beginnen met datgene wat je wel kan betalen. En volgens mij is dat precies wat we aan het doen zijn. Acht het college de inzet van wijkwethouders voldoende om een duurzame relatie op te bouwen? Nee, want het is maar één instrument. Het wijkwethouderschap staat ook helemaal niet op zich. Ambtenaren zijn ook aanwezig in de wijken. En dan heb ik het niet alleen over degenen die met beleidsonderwerpen bezig zijn en dan ook voor de trajecten aan participatie doen, maar we hebben natuurlijk ook heel veel ambtenaren en die vergeten we misschien weleens, die op straat lopen. We hebben boa's, we hebben mensen die in het groen werken, we hebben mensen die in die wijken werken, mensen die aan loketten zitten. Er zijn natuurlijk heel veel mensen die ook signalen voor ons opvangen. Dan kom ik ... ik doe ze per vraag, want ik wil hier al van alles over zeggen, maar dan lopen we helemaal uit de tijd. Het is namelijk een onderwerp waar je heel makkelijk, heel lang over kan praten. Hoe bepaalt het college welke participatievormen daadwerkelijk laagdrempelig zijn voor kwetsbare en moeilijk bereikbare groepen, inwoners? Dat is maatwerk. We kijken per thema, wordt er iedere keer een participatietraject afgewogen. En dat is ook precies wat we hebben vastgelegd in het participatieplan van vorig jaar en waar we ook de verschillende ambtenaren op aan het trainen zijn. En dat doen dus degenen die bezig zijn met participatie, die gaan iedere keer in gesprek. Wat is nu je thema? Wat voor instrumenten heb je? En dat zullen altijd een mix van online en offline ... Maar op thema kun je ook kijken van zo dicht mogelijk bij de inwoner. Doe je het in de wijk of wil je juist dat er zoveel mogelijk mensen komen? Doen we het hier op het Huis van de stad? Mooi voorbeeld is ook onlangs een jongerenparticipatie, lastig bereikbare groep. We gaan 100 interviews op straat doen. Er wordt per thema gekeken. Wat kan wel? Wat kan niet? En daar leren we nog iedere dag van. Is dat al klaar? Nee, helemaal niet klaar. Een voorbeeld is ook als het gaat om communicatiebeleid, kijken we naar taalniveau. Als je bepaalde doelgroepen hebt, dat je zorgt dat er makkelijke taal is. Gaat dat altijd goed? Nee, daar vallen nog dingen te verbeteren, maar ik zie wel een organisatie die daarin leert. Welke doelgroepen worden op dit moment onvoldoende bereikt en welke stappen worden gezet om te verbeteren? We hebben met elkaar vooral kon geconstateerd dat we nu echt de jongeren meer willen bereiken en daar hebben we een uitgebreide discussie met elkaar over gehad. En in januari gaan we daarmee verder en is er een co-creatie sessie in eerste instantie met jongeren en samen met hen een actieplan op te stellen. En dan komen we er bij u op terug. Over hoeveel buurtinitiatieven beschikt Rijswijk op dit moment en krijgen ze concrete ondersteuning? Daar hebben we toch wel echt het Loket Stadskracht voor. Daar zijn nu 78 subsidieaanvragen gedaan dit jaar, voor wijkactiviteiten. En daarnaast zijn er nog zes gesubsidieerde bewonersorganisaties. En ik hoorde net ook wel in de feedback van de inspreker van we zien dat loket Stadskracht vooral als een subsidieaanvraag. Misschien zou je daar nog een loket ... Misschien zou je daar nog wat mee kunnen doen. Maar het is echt ook bedoeld om de initiatieven en de ideeën van de wijken zelf vorm te geven, zonder al te veel bureaucratie daaraan te hangen. Is er een actueel overzicht van beschikbaar personeel en financiële capaciteit voor participatie en communicatie? Communicatie dat is heel erg versnipperd. Dat kan ik u niet geven, maar deze vraag heb ik ook gehad vorig jaar in de bespreking.

Dat is nog hetzelfde. Voor participatie is centraal 2 fte en 140.000 euro, waarvan 50.000 euro voor de jongeren. That's it. Daar doen we het van. In ieder geval die centrale aansturing. Dan heb ik het niet over de mensen op de thema's die ook bezig zijn met participatie.

De voorzitter: Een interruptie.

Mevrouw Woudstra: Om het hopelijk meteen zo kort en duidelijk te doen. De participatie die u aangeeft, dat is dan zonder wat we doen voor het budget vanuit de raad of vanuit de burgemeester voor verkiezingen en voor participeren richting ...

Mevrouw Van de Waart: Dank u wel voor deze aanscherping, voorzitter. Dit gaat echt over de Participatienota. Zoals u hem heeft aangenomen en de concrete uitvoering daarvan in de organisatie. Dank u wel. Ik heb nog een keer dezelfde vraag gehad over hoeveel wijkwethouders de steden bezochten. Die heb ik net volgens mij al beantwoord. PG&R ging ook nog in over het open spreekuur. Iedere wethouder heeft in principe maandelijks een open spreekuur. Ik moet wel heel eerlijk zeggen: daar kun je je ook voor aanmelden. Dat doen we allemaal. Volgens mij zitten we er ook flexibel in. Volgens mij staat het bij mij altijd op donderdagochtend, maar dan kan nooit iemand. Dus als je je aanmeldt, mag je een ander moment uitkiezen. Volgens mij doen we dat allemaal en kunnen mensen langskomen. Ook daar registreer ik niet van hoeveel het er zijn. Dat is ook niet altijd een wijkbezoek. Soms komen mensen bijvoorbeeld bij mij over parkeren en bij Mark over afvalbakken, kan ik me zo voorstellen. Minicontainers, sorry.

De voorzitter: Wethouder, u heeft een interruptie van mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, dank. We doen er nu een beetje lacherig over en dat mag ook best, hoor. Maar ik wil toch wel een vraag stellen aan de wethouder naar aanleiding van de reacties die het college geeft op vragen, dan wel verzoeken van inwoners. Vindt u zelf dat u weleens te traag reageert als college op verzoeken vanuit de inwoners, die echt met een brandend punt zit, een brandende vraag zitten? Dat wil ik ook wel graag weten. Krijgt u weleens herhaalverzoeken of mails die een beetje anders van toon zijn van waar blijft het antwoord? Laat ik het even zo formuleren.

Mevrouw Van de Waart: Ik denk dat het eerlijke antwoord is, dat tegen de tijd dat mensen bij ons komen, het zal altijd een bepaalde toon hebben. Meestal hebben ze dan al iets geprobeerd. En ik probeer dan meestal de verzoeken wel heel snel in te plannen. En ik kijk naar de overkant. Volgens mij geldt dat ook voor mijn collega's. Maar meestal zijn wij niet het eerste loket. Dat is wel goed om ons te beseffen. Mijn ervaring is dat ik niet het eerste loket ben, laat ik het dan zo formuleren. De vraag was nog: welke methodes gebruiken om signalen uit de wijk op te halen? U heeft daar een belangrijke rol in. Wijzelf als wijkwethouders. We hebben dus de spreekuren, maar we gebruiken ook de BuitenBeter app. Participatie, bewonersorganisaties. Ik heb zelf op bepaalde thema's in bepaalde wijken, bijvoorbeeld als het gaat om parkeren, zien we ook wel als bijvoorbeeld dingen vaker voorkomen, dat we dat bespreken in bepaalde wijken. Je hebt ook wel data die je gebruikt. Het gaat niet alleen maar over individuele meldingen, maar soms ook wat speelt er nu in zo'n wijk waar je op ingaat? Hoe wordt geborgd dat participatie instrumenten aansluiten bij de leefwereld van de inwoners? Dit vind ik wel een interessante, want hier heb ik een annotatie gehad waar het natuurlijk heel erg gaat van dat de verantwoordelijkheid bij de vakafdelingen liggen. Terwijl als je de inspreker hoort, gaat het over hele andere zaken. En ik denk dat dat ook precies hetgeen is wat geconstateerd is in het rapport. En dat daar echt nog wel een opgave ligt van hoe kunnen we dat nu beter doen en hoe matcht dat ook? Want we hebben dus wel een portaal voor die initiatieven te belonen, zodat iedereen daar wat aan kan doen. En we hebben hele mooie participatietrajecten en dat gaat hopelijk steeds beter, hoe we dat vormgeven. Maar die match daartussen, daar zit volgens mij precies de uitdaging. En dat is volgens mij ook wat wij daarin erkennen en herkennen. En dan wordt er ook nog

gevraagd: hoe evalueren wij ons participatiebeleid en hoe komt dat bij u terug? Dat hebben we vastgelegd en dan doen we ieder jaar en dat komt dan terug via de jaarrekening bij u. En daar wordt een evaluatieverslag voor opgenomen. Wordt er ook gekeken naar andere gemeenten? Ja, dat wordt ambtelijk zeker ook gedaan. Er is het regionaal overleg in Zuid-Holland en er zijn ook allerlei bijeenkomsten van de VNG bijvoorbeeld die worden geïnformeerd. Zo wordt er ook kennis opgebouwd. Dat waren behoorlijk wat vragen. Ik ga door naar het CDA. Die willen graag weten wat moeten we doen om die gebiedsregisseurs terug te laten keren? Nu zou ik toch wel iets breder de vraag willen stellen. Blijkbaar is er enorme behoefte aan een eerste contactpersoon direct bij de gemeente. Even los van of dat precies dezelfde vorm was als dat we voorheen hadden. Ik denk dat dat een algemene deler is die ik vanavond heb gehoord en ik moet heel eerlijk zeggen dat als je wijkwethouder bent van wijken die hele actieve bewonersverenigingen hebben, dat ik dat ook wel herken. En dat is in bezuinigingen, in de Kadernota die in 2024 is vastgesteld voor 2025 zijn lastige keuzes moeten maken en soms weet je pas wat je mist als het er niet meer is. Zullen we maar zeggen. Hoe je dat in de toekomst vorm wil geven en hoe dat het beste werkt, dat is dan nog heel even de vraag. Maar dat dat contactpersoon gemist wordt, is denk ik wel duidelijk. Wat heb je daarvoor nodig? Ik denk een heldere opdracht om daar nog eens een keer goed naar te luisteren, naar te kijken, maar uiteindelijk dan ook weer voldoende capaciteit en financiële middelen. Heel even kijken. Dan ga ik naar GroenLinks. Die hadden heel veel vragen. Even kijken hoor. Of we ons herkennen in ... Of dat we aanspreekbaar ... Ik probeer het even samen te vatten hoor, mensen. Maar dat het college inzicht heeft in terugkerende en herkenbare momenten en of dat we momenteel ... Waarop ambtenaren voldoende aanspreekbaar zijn in de wijken. Net zei ik ook al heel even: het is niet dat er geen ambtenaren in de wijken rondlopen. De vraag is: hoe maak je die connectie tussen datgene wat je daar aan het doen bent en de vragen die leven vanuit de bewoners? Volgens mij zit het hem daarin. Er zijn een heleboel vragen gesteld over het beantwoorden van vragen, vooral bij eerste vragen. Ik wilde graag collega Werner vragen om daarop te reflecteren, want dat is natuurlijk vooral dienstverlening. Mag eventueel straks Werner, want hij komt nog een keer terug. Volgens mij had D66 die vraag ook, maar die laat ik dus heel even voor wat het is. Vindt u het erg als ik er soms oversla als ik denk dat er dubbeling is met andere vragen? Dan hoor ik het wel van de partijen als ze vinden dat ik dat niet correct heb gedaan. En de vraag van GroenLinks was in welke wijk staat de verbinding met de bewoners volgens het college momenteel het meest onder druk? Dit is interessant, want ik heb hier een annotatie van gehad en dan denk ik: dat is maar net wat je vraagt wat dan die verbinding is. Want ik krijg automatisch toch drie van onze meest kwetsbare buurten hier voorgeschoteld. Terwijl dat denk ik ook per vraagstuk afhangt waar je het over wil hebben en soms heb je vooral tijd nodig om met elkaar daarover te praten en dan kan het weleens lastiger zijn om dat in wijken te doen waar ieder gezin twee banen heeft. En soms is het contact leggen lastig over gevoelige thema's. Ik vind dat een lastige vraag en dat is juist ook precies de uitdaging voor de participatie, dat je daar dus heel goed over nadenkt over hoe leg je dat contact? En ik zie juist ook in bepaalde wijken dat daar ook juist weer een bewonersorganisatie is bijvoorbeeld. Dan heb je daar wel weer contact mee. Hoe ziet het college op dit moment de rol van bewonersorganisaties en wijkplatforms? Superbelangrijk. Laten we daar heel duidelijk over zijn. En volgens mij vinden jullie dat ook allemaal, als ik het zo hoorde. Er zijn er zes. Er zijn dus ook wijken die ze niet hebben. Dat zou heel mooi zijn als dat wel vorm zou krijgen, maar uiteindelijk is dat door mensen zelf. We hebben natuurlijk ook gezien dat ze bewonersorganisaties gezamenlijk bijeenkomsten hebben georganiseerd. In het rapport kwamen heel veel mooie dingen naar voren, maar een daarvan was ook hoe blijf je nu gemobiliseerd als bewonersorganisatie? Hoe spreek je vrijwilligers aan? Dat ze echt wel hard werken, ook voor die bewonersorganisaties. En dan zie je ook dat het lastig is om dat te blijven doen. Zij zijn van cruciaal belang op wijkniveau om mensen te contacten, maar ook voor ons om contact mee te hebben. En heeft het college een beeld dat welke

ondersteuning de bewonersorganisaties, wijkverenigingen nodig hebben om zich goed te organiseren? Volgens mij hebben ze dat heel duidelijk zelf uitgesproken en hebben ze daar een heel mooi rapport voor gemaakt voor ons. Daar ga ik helemaal niets over in discussie stellen. Dat is namelijk wat zij naar ons toe brengen. En ik denk dat u dat ook als raad kunt omarmen. Er gaat ook nog een vraag: hoe zorgen we dat buurtinitiatieven van start kunnen gaan? Uw vraag is iets langer, maar dat is de kern. Ik heb het net ook al even gehad over Loket Stadskracht voor kleine initiatieven tot 400 woningen. Sorry, woningen, euro. Kunnen bewoners subsidie aanvragen. En voor grotere initiatieven kunnen bewoners de gemeente benaderen voor andere participatievormen. Er is ook nog een vraag gesteld over maatschappelijke partners, zoals welzijnsorganisaties, sportvereniging, vrijwilligers en informele netwerkgroepen. Ook die hebben een hele belangrijke rol in de wijk en soms zitten ze ook verbonden met bewonersorganisaties. Dat zien we denk ik allemaal bijvoorbeeld in Steenvoorde.

De voorzitter: Wethouder Van de Waart. Mag ik ook een interruptie doen, een procedure interruptie? Is het mogelijk dat u uw betoog zo langzamerhand gaat afronden en de beantwoording iets korter laat zijn?

Mevrouw Van de Waart: Dat kan alleen als ik een paar vragen oversla, wethouder. Sorry, voorzitter. Ik probeerde iedereen te beantwoorden.

De voorzitter: Maar de vragen zijn toch al beantwoord?

Mevrouw Van de Waart: Nee, ik heb ze niet schriftelijk beantwoord.

De voorzitter: Ik zie een vinger van mijnheer Ezinga.

De heer Ezinga: Voorzitter, ik had zojuist even contact met de griffie. Ik hoor een uitgebreid en ook prima betoog van onze wethouder. Daarentegen wordt er wel heel veel ook gezegd wat er reeds is beantwoord op schriftelijk niveau en een deel ook niet schriftelijk. En ik zou dat graag willen scheiden voor de rest van de vergadering, want er zijn zoveel vragen gesteld. Dat als we dat allemaal gaan herhalen vanuit het college, dan gaan we dat niet redden op dinsdag, donderdag en volgende week dinsdag. Mijn verzoek zou zijn te beperken tot de vragen die vandaag hier worden gesteld in de vergadering, maar niet schriftelijk zijn gesteld. En de vragen stellen of de vragen afdoende zijn beantwoord op schriftelijk gebied. Dat zou mij een ... Voor de vragen die schriftelijk zijn beantwoord, want er zijn een aantal vragen schriftelijk beantwoord en niet alle vragen, zou ik die in ieder geval niet willen herhalen.

De voorzitter: Ik herhaal het even. De vragen die al schriftelijk zijn beantwoord, die antwoorden en vragen daar doen we niets meer mee. Die beantwoorden we niet nogmaals mondeling. En de vragen die nog niet zijn beantwoord schriftelijk, die beantwoorden we nog een beetje kort als dat kan. Is dat iets waar de vergadering zich in kan vinden?

Mevrouw Van de Waart: Voorzitter, ik ga mijn best doen. Deze zijn inderdaad niet schriftelijk beantwoord. Het waren vandaag heel veel vragen voor mij en ik heb deze pas last-minute gekregen. Ik probeer mijn best te doen. Ik ga dan proberen er een beetje bovenuit te stijgen en dan hoop ik dat ik niemand tekort doe. Er is nog een vraag gesteld over specifieke jongerenaanpak. Volgens mij hebben we daar veel over gezegd. Daar zal ik in januari over terugkomen. Dan ga ik denk ik heel even naar de andere vragen die later zijn gesteld, want dit waren de vragen die ik vooraf had ingediend gekregen. Ik heb volgens mij de vraag van D66 al beantwoord, over centraal of juist niet-centraal. Volgens mij is beide nodig. En u heeft nog een vraag gesteld over gaat het over kennis of capaciteit? De hele opzet van de Participatienota is dat de kennisontwikkeling in de organisatie borgen, zodat

iedereen weet, die plannen verder brengt, hoe je dat doet met participatie. Maar degenen die echt op de dossiers zitten, dat moeten echt wel mensen zijn die weten waar het over gaat, dus daar heb je wel meerdere participatie experts voor nodig. En dan heb ik het in dit geval over die twee fte's die ik eerder noemde. Of als u toch weer iets van regisseurs terug wil, dan moeten die daar natuurlijk ook vakkundig voor zijn. Volgens mij heb ik het al voldoende over de gebiedsregisseurs gehad. Ik kijk even naar links. Daar is mevrouw Woudstra mee tevreden. En de VVD vroeg iets en dat was volgens mij de Rekenkamer over de passende voorbeelden en enthousiasme. En dan heb ik nog PvdA. Hoe kunt u zelf beter in positie komen? Andere vorm van dialoog. Voorzitter, het gaat in de allerlaatste plaats over mijzelf in dit geval bij participatie. Maar ik zou willen zeggen: als wij als gemeente dit verder willen brengen, denk ik dat we iets meer dan 140.000 euro nodig hebben. En dat is aan de raad. Wij hebben als college nu een begroting vastgesteld, waarin wij daar geen voorstel voor hebben gedaan, omdat er weinig ruimte voor is. Dan zal je het moeten herprioriteren? We hebben met de jeugdparticipatie ook met elkaar afgesproken, laten we eerst met een plan komen en laten we het dan over geld gaan hebben. Omdat ik serieus denk dat wat we nu doen in de organisatie met deze twee fte, experts en met die 140.000 euro binnen een jaar, dat we daar al best heel trots op mogen zijn. En wij zijn er nog lang niet, maar er is al best veel gebeurd en dat hebben we ook gehad. En dan blijft voor mij en dat is ook een vraag die de PvdA stelt, vooral die actieve bewoners die met ons contact zoeken en dan teleurgesteld zijn over het moment waarop dat gebeurt en hoe we ze kunnen faciliteren. En als u nu vraagt hoe zou u beter in positie willen komen? Daar zou ik wel heel graag iets mee willen doen, voorzitter. En ik denk dat ik daarmee zo goed mogelijk de vragen heb beantwoord.

De voorzitter: Hartelijk dank, mevrouw de wethouder. Dan kijk ik nu even naar mijnheer Beekmans en of zijn buurvrouw.

Inspreker 3: Ik zal deze vragen beantwoorden. Dank u wel, voorzitter. Dank ook aan de wethouder en college en raadsleden voor de waardering voor het onderzoek. Ik ben blij dat het tot deze gepaste aandacht leidt. De vraag van de heer Ezinga ging over internationaal of daar goede voorbeelden zijn die benut zouden kunnen worden. Dit onderzoek was niet internationaal. Het was natuurlijk gericht op Rijswijk, met een aantal voorbeelden van andere gemeenten. Maar ik heb uit betrouwbare bron rechts van mij begrepen dat er wel voorbeelden zijn uit Spanje of uit Indonesië, waar veelal al via digitale platforms initiatieven van bewoners, ik zou bijna zeggen oppoppen, overgenomen worden, verrijkt worden. Het woord co-creatie viel al eerder in de beantwoording van de wethouder. Er zijn voorbeelden van waar participatie ook op deels digitale, bredere schaal plaatsvindt dan we nu kennen in Rijswijk. Dat vereist twee dingen vaak. Het moet concreet zijn. En het vergt ook een zekere autonomie voor de bewoners die er dan iets mee kunnen. Met die twee ingrediënten zou ook Rijswijk verder kunnen gaan om dit verder te ontwikkelen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Beekmans. Zijn we aan het eind gekomen van de eerste termijn en dan gaan we naar de tweede termijn. Wie wil er in tweede termijn nog het woord? Mevrouw De Bruijn.

Mevrouw De Bruijn: Dank u wel, voorzitter. Ik heb even de eerste termijn aan me voorbij laten gaan, omdat verwachtten dat we de vragen toch beantwoord kregen. Ik begrijp dat dat best last minute was. Wij hebben onze vragen voor maandag ingediend. Ook dank aan de ambtenaren om deze zo goed mogelijk te beantwoorden. Alleen ik merk wel, dat ik met name aan het eind van de vragen acht tot met twaalf niet echt gehoord heb, een antwoord. En ook hoe de wethouder de rol ziet ten opzichte van de bewonersorganisaties. En ik vind het prima als we daar nog schriftelijk antwoord op krijgen, want het is natuurlijk al laat. Als dat in orde is, dan kunnen we onze eventuele motie daar ook op aanpassen. De vraag is: worden de vragen wel volledig schriftelijk beantwoord?

De voorzitter: Ik kijk even naar de wethouder of die daar iets over ...

Mevrouw De Waart: Voorzitter, zou ik dan mogen vragen dat het iets concreter wordt welke vraag dan? Want ik moet eerlijk zeggen: het document wat ik nu gehad heb, is niet echt iets waarvan ik denk: dat ga ik in zijn geheel met u delen. Maar als u zegt welke vraag u nog graag schriftelijk wil beantwoorden, dan zal ik dat toezeggen. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dank. Ik zal geen tweede termijn doen, gezien de tijd. Wel wilde ik aankondigen dat wij ook een motie overwegen. Dan is dat bij deze alvast aangekondigd. En dan gaat het over het invullen van met name beantwoorden van vragen en zorgen dat mensen snel contact hebben met de gemeente, in combinatie met Stadskracht en de middelen die we al hebben.

De voorzitter: Mevrouw Van Nunen.

Mevrouw Van Nunen: Voorzitter, dank aan de wethouder voor ook de beantwoording van mijn vraag rondom andere vormen van dialoog en positie van raad en college daarin. En u zegt van daar voel ik me niet direct toegeroepen. Ik denk als gemeente wel. De gemeente zijn we denk ik allemaal, raad en college zoals ze hier zitten en ook natuurlijk met onze inwoners. En u noemt daarin een bedrag, als een soort struikelblok ook, een drempel om tot die andere vormen van dialoog te komen. U noemt heel specifiek een bedrag, maar kunnen we de bewonersorganisatie niet meer als spin in het web een functie geven in die dialoog met de inwoners uit hun wijken, in de contacten en ideeën? Juist om de relatie ook tussen overheid en inwoners te verbeteren en tussen kwaliteit van betrokkenheid tussen inwoners en ons als gemeente. Ik wil hier toch niet helemaal aan voorbijgaan en ik ben er niet helemaal tevreden mee met het antwoord. Dank. Misschien kunt u daar nog een keer in tweede termijn op ingaan.

De voorzitter: Nog een raadslid voor de tweede termijn? Dan vraag ik mevrouw de wethouder nog om te antwoorden.

Mevrouw Van de Waart: Dank u, voorzitter. Zou u straks in uw conclusie nog even aan GroenLinks willen vragen welke vragen ik dan precies ... Zodat ik de goede toezegging doe. En volgens mij maar één concrete vraag die was van de PvdA. En dat gaat over: zouden we de bewonersorganisaties meer als een spin in het web in kunnen zetten voor de contacten? Toch? Ik vertaal het even goed. Met zowel uw raad als met het college. Met hun eigen achterban. In mijn beleving hebben ze die deels wel, maar ik denk dat we dat wel kunnen optimaliseren. Daar zou je over na kunnen denken, hoe we dat dan vormgeven en ook wat eventueel de kwetsbaarheden erin zijn. Namelijk de wijken die dit soort organisaties niet hebben, die moet je niet vergeten. Daar moet je andere vormen voor vinden. En ook dat er ook andere geluiden uit dezelfde wijk kunnen komen. Hoe organiseer je dat dan? Dus ja, goed idee, moeten we vorm geven. En daar moeten we ook bij denken: wat betekent dat vervolgens voor andere wijken? Ik kijk nog heel even naar de overkant, want volgens mij was er ook nog een resterende vraag van D66, die voor collega Werner was bedoeld en die we in de eerste termijn niet behandeld hebben, voorzitter.

De voorzitter: Wethouder Van Damme.

De heer Van Damme: Dank u wel, voorzitter. Ik had een vraag gekregen van mevrouw Woudstra over de dienstverlening. En ik hoor ook net dat ze een motie overweegt, omdat er slecht gereageerd zou worden op terugbelverzoeken. Daar kunnen we een welles-niettesspelletje gaan houden. Ik heb daar namelijk in de begrotingsbehandeling uitgebreid over gesproken. Er is een heel verbetertraject ook gaande. En hoe iemand het ervaart als die slecht geholpen is, dan is dat zo. Dan ga ik daar niet tegenin. Iedereen moet naar zijn zin goed geholpen worden, maar we kunnen niet altijd iedereen

even goed helpen. Ik maak niet uit het onderzoek van de Rekenkamer op dat er niet wordt teruggebeld. Dat staat ... Heb ik niet gelezen of de voorzitter van de Rekenkamercommissie corrigeert mij, als ik het rapport niet goed heb gelezen.

Inspreker 3: Wij zijn geen Rekenkamercommissie. We zijn de Rekenkamer Rijswijk, ter correctie.

De heer Van Damme: Klopt. De Rekenkamer Rijswijk, net zozeer als wij geen klantcontactcentrum hebben, maar een Rijswijks contactcentrum, want inwoners zijn geen klanten, maar Rijswijkers. Ik heb dat niet in dat rapport zien staan. Ook niet dat er niet teruggebeld zou worden. Dus dat verbaast me wel enigszins. Ik zou wel mevrouw Woudstra handreiking willen doen, kom langs, gaan we in gesprek met de afdeling publiekszaken hoe we dat doen, hoe we het monitoren, hoe we de kwaliteit bewaken, hoe we daarmee omgaan, hoe de terugbelverzoeken gaan. Wat voor ... Dat wordt allemaal gemonitord. Dus ik zou dat verzoek of die handreiking doe ik bij deze.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Van Damme. En u heeft een interruptie van mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Als je het kort houdt, dan lezen mensen het soms ook wat feller dan dat je het hebt gezegd. Dank, maar ik wil al vijf jaar langs bij het contactcentrum. Dus als dat inderdaad nu een keer kan gebeuren na alle verzoeken daarover, dan ben ik daar heel erkentelijk voor. Dus ja, graag. Onze motie is ook wat breder en om dan maar meteen aan te vullen. Er werd ook een oproep gedaan hoe we zelf als raad hierin zitten en naar elkaar zijn en dingen doen. Er werd ook om een reflectie gevraagd. Niet per partij, maar als raad en daar kom ik in de raad anders graag ook met elkaar nog even op terug.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan kijk ik nog even naar mijnheer Beekmans of die in tweede termijn nog iets wil doen?

Inspreker 3: Dank. Geen tweede termijn wat mij betreft.

De voorzitter: Dank u wel. Dan vraag ik nog even aan mevrouw De Bruijn of zij haar vraag wil herformuleren.

Mevrouw De Bruijn: Dank u wel, voorzitter. Het zou heel fijn zijn inderdaad als de wethouder kan terugkomen op vraag 6 tot en met 12. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan heb ik twee toezeggingen genoteerd. De eerste is van wethouder Van Damme, die mevrouw Woudstra heeft uitgenodigd om te kijken naar de ... De hele raad heeft uitgenodigd. Was dat uw toezegging?

De heer Van Damme: Iedereen is altijd welkom, maar het was specifiek wel gericht op mevrouw Woudstra. Daarmee is ook iedereen uitgenodigd. Ik wil niemand tekortdoen.

De voorzitter: De toezegging om met mevrouw Woudstra in gesprek te gaan. En de tweede toezegging was van wethouder Van de Waart om de vragen 6 tot met 8 van mevrouw De Bruijn van GroenLinks nog te beantwoorden, 6 tot en met 12. Kijk, nog meer. Dan denk ik dat dit stuk als een bespreekstuk naar de raad gaat. Iedereen mee eens? Bespreekstuk lijkt me toch, met twee moties? Ja, goed. Dan hebben we dit agendapunt afgerond.

10. Raadsvoorstel Vaststelling Treasury statuut 2025

De voorzitter: En dan gaan we naar het agendapunt 10, financiële stukken. De vijf stukken die geagendeerd zijn ... Het is heel lastig om te praten en ook het geluid. De woordvoerders moeten wisselen. Iedereen die bij agendapunt 10 woordvoerder is, mag naar de andere kant, naar deze kant.

De kant die ik nu aanwijs en ondertussen ga ik u vragen of jullie, voor zover jullie vragen hebben gesteld, deze vragen en antwoorden niet willen herhalen. Alleen aanvullende vragen. Voor de vragenstellers en degenen die nog helemaal niets hebben gevraagd. Wij behandelen bij agendapunt 10 vijf raadsvoorstellen. Ik ga ze niet voorlezen vanwege de tijd. Wat ik wel ga doen, is nu GroenLinks vragen of die nog een aanvulling heeft. Een aanvullende vraag.

Mevrouw De Bruijn: Wij hebben geen aanvullende vragen. Al onze vragen zijn schriftelijk beantwoord. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan vraag ik Rijswijks Belang. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler Böhm: Dank u wel, voorzitter. Dank aan de wethouder voor de beantwoording en ook goed te zien dat er vijf raadsvoorstellen voorliggen op het gebied van financieel beleid en verordeningen. U bent orde op zaken aan het stellen. En als oppositiepartij vertel ik vaak wat ik niet goed vind, maar dit vind ik wel degelijk heel goed. Complimenten daarvoor, u bent lekker bezig. En naar aanleiding van de ingediende vraag hebben we nog maar één vraag. Dat gaat over het raadsvoorstel financiële verordening. De rapportagegrens die wordt verhoogd van 100.000 euro naar 250.000 euro. U heeft uitgelegd, ook in het raadsvoorstel, waarom dit is. Om de gedetailleerdheid uit de begroting te halen. Dat begrijp ik. Toch is het ook een substantieel bedrag tussen de 100.000 euro en 250.000 euro. En daarvoor wilde ik u vragen: zou u een selectielijst kunnen toevoegen aan de begroting met die bedragen?

De voorzitter: Dan vraag ik D66 of zij nog aanvullende vragen hebben.

Mevrouw Woudstra: Dank. Misschien meteen daarop aanvullend. Wij hadden over hetzelfde een vraagteken. We begrijpen dat begrotingstechnisch afwijkingen van 250.000 euro zijn gehaald. Maar maken we ons wel een beetje zorgen over voor ons de controleerbaarheid, hoe we die dan op orde gaan houden. We hebben daar beantwoording op gehad. Die is vrij technisch. En ik zie even graag nog van de wethouder daar een nadere, meer politieke uitleg op. Als het gaat over de controlerende rol voor de raad en de manier waarop wij voorbeelden en ook op tijd overschrijdingen neergelegd krijgen. Dat we deels dit doen, omdat het technisch moet en er technische punten inzitten, dat begrijp ik, maar het gaat ons ook om de controlerende functie met name. En dan heb ik over één punt niet vooraf ingediend, omdat het over de slotwijziging ging en dat het minder technisch was. In de slotwijziging, daar heb ik drie vragen over. Niet nerveus worden over de tijd. Over de slotwijziging, zien wij verklaarbare en logische wijzigingen in verband met de uitgaven, de subsidies, de Septembercirculaire. Daar zijn we blij mee dat daar netjes en goed voor wordt gezorgd. Maar we zien ook dat de LTP-investeringen, lange termijn investeringsplan, tot behoorlijk wat wijzigingen leidt. Daar hebben we natuurlijk zelf ook gezegd dat we dat graag wilden en dat dat ons lange termijn investeringsplan is. Maar kan de wethouder toch aangeven hoe het dan zit dat er zoveel schuift en hoe zich dit verhoudt tot het eerder gegeven antwoord? Dat we voor het onderhoud en beheer van wegen niet al te veel geld hebben, waardoor we voor stoepen bijvoorbeeld niet zo maar toegezegd kan worden dat we uitgaven kunnen doen. Maar hier die verschuiving ook wel in zit, dan lijkt het erop dat het niet is uitgegeven. Lezen wij dat dan verkeerd en klopt het dan niet in deze slotwijziging of halen wij dingen door elkaar? Maar graag een korte uitleg erover. En we zien dat het bedrijfscontactpunt, dat is niet zo'n hele grote, maar dat er minder aan uit is gegeven. Betekent dat dan ook dat er ... Is er dan minder gebeld of is er een persoon minder uitgegeven, aanspreekbaar? Omdat we van bedrijven juist horen dat het heel fijn is als er heel veel contact kan zijn en dat ze dat soms missen. Maar misschien wordt er iets heel anders mee bedoelt. En tot slot, de indexatie van subsidies. Daar hebben we vaker een vraag over gesteld. We weten dat we natuurlijk niet kunnen gaan indexerend bij een slotwijziging, dat hoort hier ook niet thuis. En mogelijk ook niet in al die

andere mooie documenten die erbij zit. Hebben we ook naar gekeken. Maar nog wel hoe de wethouder ziet in het komend jaar indexeren en of die plannen heeft om daar nog een voorstel voor te doen. Dank.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Dan vraag ik nog even aan de andere partijen. De PvdA, wilt u nog het woord voeren, mevrouw Van Nunen? Mijnheer Bosman.

De heer Bosman: Dank u wel, voorzitter, graag. Even kijken. Voor het Treasury statuutvaststelling. Het zou interessant zijn om voorbeelden te horen van specifieke rollen en taken die explicieter zijn vastgesteld dan voorheen. Dat wordt als een van de voordelen genoemd, maar het wordt niet ... Ik heb niet gezien dat concreet is gemaakt wat dan het verschil is ten opzichte van het oude, wat daar dan concreet aan is veranderd. Graag een voorbeeld daarvan. Voor het normenkader is het niet duidelijk waarom het niet aan het einde van het uitvoeringsjaar vastgesteld kan worden. Voor de financiële verordening is de halvering van de tolerantiegrens een goede ontwikkeling. Wel vragen we ons af, als we naar het verleden zouden kijken en diezelfde grens zou gehanteerd worden of het oordeel van de accountant anders zou uitvallen, gegeven de nieuwe norm. Misschien kunt u daar een duiding geven? Voor de slotwijziging. Daar vroegen we ons nog af specifiek op het Innovatiefonds, daar is een onderuitputting. Wij zouden graag willen weten wat erachter zit en welke lessen daarvan geleerd zijn. En tot slot, voor de intrekking van tariefverordeningen, is het niet geheel duidelijk of dit raadsvoorstel ook nog financiële meevallers of tegenvallers kan opleveren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. Dan gaan we door naar Beter voor Rijswijk. Nee, naar Wij. Rijswijk. Naar de VVD.

De heer Ezinga: Voorzitter, de Auditcommissie is belast met advisering aan en overleg namens de gemeenteraad over alle activiteiten die van belang zijn voor een goede beheersing op het gebied van rechtmatigheid, doelmatigheid en het kunnen vervullen vanuit toezichthoudende en controlerende bevoegdheid. Aldus zie ik voor mezelf nu geen vragen. Aangezien dat al in de Auditcommissie is behandeld en voor de overige voorstellen heb ik ook geen vragen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Ezinga. Dan kijk ik naar mijnheer Van Damme.

De heer Van Damme: Dank u wel en dank ook voor uw complimenten voor de financiële reinheid op dit punt. Ik denk dat het belangrijk is en dat we die afspraken van het Treasury statuut weer geüpdatet hebben. De slotwijziging is meer een vertaling van wat er al afgesproken is, wat er in de begroting ook besloten is en over die LTIP staat dat ook zo in die begroting. Dan die van 1 ton naar 2,5 ton euro. Dat gaat over de begrotingsverantwoording. Als we de begrotingswijzigingen allemaal gaan toelichten, dan krijgen we een ... Dan kan het dus voorkomen dat er een begroting komt van 700 pagina's, omdat bijvoorbeeld de urentoerekening verandert of de overheadtoerekening verandert of de rentelasttoerekening verandert. Dat verschuift al heel veel budgetten. En dat zegt dan op zich niet heel veel, omdat als de rentetoerekening stijgt, zegt dat niet iets voor de kwaliteit of uitvoering van het betreffende product. Dus de vergelijkbaarheid is daar op zich niet mee gebaat. Blijft natuurlijk het feit dat bij financiële overschrijding van een ton euro, wij u altijd informeren. Als het politiek antwoord op de vraag of u in positie blijft? Ja. dat is het doel van deze financiële stukken, dat u als raad in positie blijft, want u gaat over het budget. Het is dus ook echt heel erg de doelstelling van deze stukken. Dat betekent ook, dan moet ik nog even nadenken. Ik heb wat wel wat dingen opgeschreven. Mijn handschrift is altijd erg lastig terug te lezen, moet ik zeggen. Dus om daar nu een selectielijst van door te sturen, dat is ... Als er substantiële wijzigingen zijn in de uitgaven of in die begroting, dan zullen we dat sowieso melden. Maar als het komt door een andere rentetoerekening, dan is het echt niet zinvol om daar apart een lijst van te gaan samenstellen, om daar een selectielijst van samen te stellen. Ik weet niet of dat meerwaarde heeft.

Zou dat zo zijn, dan moeten we dat vooral bespreken in de Auditcommissie. Ik heb die geluiden niet gehoord, zoals anderen ook hebben aangegeven. Als het nuttig is, zal onze accountant ons daar zeker ook wel op wijzen. Maar ik zou zeggen: laten we dat nu maar niet doen, want dan gaan we veel meer bureaucratie en veel meer werk veroorzaken. Terwijl we juist de begroting ook zo transparant mogelijk en helder mogelijk willen opstellen. Even kijken. De vragen van D66. Even kijken, wat is de relatie met ... De indexatie voor de subsidies. We krijgen altijd een indexatie bij de Meicirculaire en bij de Septembercirculaire. Die is gebaseerd op allerlei rekencomponenten. Of wij daar plannen mee hebben? Wij krijgen die compensatie. Die voegen we toe aan het geheel en intern wordt er dan geclaimd als het ware, om te kijken of er voor bepaalde producten meer geld nodig is. En dan bij subsidieaanvragen is het zo dat de subsidieontvanger een aanvraag indient en wij beoordelen die. En soms hebben ze wel rekening gehouden met, ik ken ze niet allemaal uit mijn hoofd, eerlijk gezegd, die subsidieaanvragen, met stijgende personeelskosten, om wat voor reden ook, dat kan ook een indexatie zijn. Maar ze stijgen niet automatisch mee, want dat is een afspraak die we met uw raad hebben gemaakt. Daar nemen we een expliciete beslissing over bij de begroting die is vastgesteld. IK zit wel even te kijken want ... Dit gaat niet helemaal lekker met mijn ICT-achtige toestanden hier. Maar goed, het bedrijfscontactpunt is minder uitgegeven. Ik denk dat dat allerlei ... Ik denk dat er minder is gebeld, maar we hebben ook wat met zieken te maken gehad en we hebben ook heel erg goed accountmanagement, waar overigens helaas een hele goede net is vertrokken. En dat geeft dan verschuivingen in dat beeld. Dan het onderhoud van beheer en wegen. Dat is wel een hele beleidsinhoudelijke vraag. Die zou eerder mijn collega hiernaast mij kunnen beantwoorden. Maar met die LTIP is het zo dat een aantal ...

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, dacht ik.

Mevrouw Woudstra: Ik wacht het blokje even af.

De heer Van Damme: Met die LTIP is het zo dat dus die investeringen over de jaren heen veel beter inzichtelijk zijn geworden. En van sommige kredieten is gezegd: dan gaan we hem iets naar voren halen. En bij sommigen is die weer iets naar achteren gehaald, wat die grote fluctuaties teweegbrengt. Dat zegt nog niets over de daadwerkelijke uitgaven. Dat zegt alleen iets over de beschikbaarheid van het krediet. Dat is volgens mij het antwoord ook. Nee, het gaat alweer goed. Dat komt goed. Nee, hij doet het weer. Ik zal er niet meer aan zitten. Dan de tolerantiegrens. Of de accountant tot een ander oordeel zou komen. De accountant wordt door de raad aangesteld en ik ga echt geen uitspraken doen over hoe een accountant zou gaan oordelen, want als dat door de bril van een wethouder financiën wordt gedaan, denk ik dat we een hele verontwaardigde accountants hebben. Ik ga me daar niet aan wagen, mijnheer Bosman. Dan het normenkader. Waarom niet aan het eind van het jaar vastgesteld, uitvoeringsjaar? Volgens mij zitten we nu aan het eind van het uitvoeringsjaar. Op basis van het normenkader kan de accountant gaan controleren, doet hij overigens in april. We zorgen dat we de jaarrekeningcijfers ongeveer in maart hebben. Ik hoop dat dat een antwoord op uw vraag is. De slotwijziging met het Innovatiefonds. Ik ken het exacte project niet helemaal uit mijn hoofd, maar dat kan zijn dat daar enige vertraging is in opgelopen of dat er een budget op een ander moment wordt betaald. Dat is niet dat daar iets uit een Innovatiefonds wordt gehaald. U vroeg naar concrete voorbeelden. Wat staat hier nu?

De heer Bosman: Ik kan hem nog wel een keer stellen.

De voorzitter: Mijnheer Bosman, u wilt het woord?

De heer Bosman: Ja. De wethouder kan volgens mij niet vinden wat de vraag was. Ik kan hem nog een keer ... Via de voorzitter zal ik dat dan nog toelichten. Even kijken, hoor. Daar staat dat dat een van de voordelen van het nieuwe Treasury statuut is dat er specifieke rollen en taken, dat die

expliciet zijn vastgesteld, maar er worden verder geen voorbeelden genoemd wat dan het verschil is vergeleken met het oude Treasury statuut.

De heer Van Damme: Klopt, een goed punt. Voorzitter, als ik mag? Ja. Het antwoord toch, het staat me bij, ik heb dat ook gevraagd, want normaal doen we altijd een was/wordt-lijst bij een Treasury statuut. Maar deze was dermate verouderd en alle wet- en regelgeving rondom Bado, Wet fido en hoe de schatkist bankieren gaat, is zo expliciet gewijzigd, dat er een heel nieuw statuut is opgesteld. Waar de grootste verschillen inzitten, daar heb ik het financiële reilen en zeilen van het ministerie van financiën de afgelopen tien jaar net iets te weinig voor gevolgd. Maar hoe die nu eruitziet, daar heb ik ook met de Auditcommissie uitgebreid over gesproken, die ziet er goed uit. En ik denk dat het belangrijk is. Heel veel beleidsruimte hebben we niet, want dat is allemaal door wet- en regelgeving bepaald.

De voorzitter: Wethouder Van Damme, wilt u oversteken, alstublieft?

De heer Van Damme: Excuus, voorzitter. Ik had toch deze kant op moeten komen. Ik dacht dat het zo gaat. Dat in antwoord op mijnheer Bosman. Uw laatste vraag was of die intrekking van die tarievenverordening nog financiële voordelen of nadelen oplevert. Nee, in principe niet. Het is ook een puur technisch iets. We scheiden onze publiekrechtelijke taak, privaatrechtelijke taak wat beter. Sommigen van ... Als je een topografische kaart hier opvraagt, dan is het al via de leges bepaald, de hoogte. En dat heeft u vastgesteld in de afgelopen begroting. En de publiekrechtelijke die kunnen we jaarlijks beter als college doen en dat zijn kostprijsdekkende berekeningen die daaraan ten grondslag liggen. Dat waren uw vragen, denk ik. En ik denk dat ik daarmee de meeste vragen wel in eerste termijn heb gehad, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Van Damme. Zijn we aan het eind gekomen van de eerste termijn. Nog een tweede termijn? Zo nee, dan wordt dit denk ik een hamerstuk bij de vergadering? Ja.

11. Raadsvoorstel Wijziging van de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Rijswijk 2025 (RV25 091)

De voorzitter: Dan gaan we nu naar agendapunt 11, raadsvoorstel wijziging van de Verordening Maatschappelijke Ondersteuning Rijswijk. Er zijn vragen gesteld, die ook zijn beantwoord. Het vriendelijke verzoek is deze vragen niet te herhalen en de antwoorden ook niet. Heeft er iemand nog aanvullende vragen? Ik kijk even het rondje. Niemand? Er moet gewisseld. Wilt u alvast uw vraag stellen, mijnheer Nunnikhoven?

De heer Nunnikhoven: Ja, het is ... Dank u wel, voorzitter. Het is eigenlijk geen vraag, maar ik vind voor de korte tijd dat de ambtenaren hadden voor de uitgebreide beantwoording, want ik had een hele korte vraag, maar een hele brede beantwoording. Daar wil ik toch even een compliment voor geven. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel mijnheer Nunnikhoven. En wij vragen de griffie ook om dit over te brengen. Dan zijn we klaar met agendapunt 11, wat dan ook een hamerstuk wordt.

12. Raadsvoorstel Vaststelling nieuwe Regiovisie aanpak huiselijk geweld Haaglanden vanaf 2026 en verder (RV 25 102)

De voorzitter: En gaan we naar agendapunt punt 12, raadsvoorstel vaststelling nieuwe Regiovisie aanpak huiselijk geweld. Voor zover er vragen zijn gesteld en antwoorden zijn gegeven, deze s.v.p. niet herhalen. Wil er iemand het woord? Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. Ik wacht heel even totdat ook de wethouder zit. Voorzitter, in Rijswijk zijn we heel nadruk bezig met het onderwerp huiselijk geweld en femicide. En niet alleen, omdat we er om gevraagd te hebben, maar juist omdat we daar heel nadrukkelijk mee geconfronteerd worden. Helaas ook vandaag weer en de afgelopen jaren meermaals. Een vreselijke uitkomst. Niet voor niets werd de werkgroep huiselijk geweld opgericht. En gingen we zelfs als raad, college en ambtelijke organisatie aan de slag om inzicht te krijgen in de onderwerpen. Hoe lopen de lijnen? Waar zitten de knelpunten? Wie hebben de signaalfunctie? En wat zijn de mogelijkheden om geweld te voorkomen? We krijgen veel informatie en er bleek dat huiselijk geweld veel aanleidingen kent en dat er vele beleidsterreinen raakvlak hebben met deze voorliggende visie. In de regiovisie staan voor Wij. Rijswijk geen grote verrassingen, maar blijft de visie wel erg op de vlakte als het gaat om het voorkomen van huiselijk geweld en femicide. Hier drukt de visie behoorlijk op de lokale invulling. En nu is dat voor een gemeente als Rijswijk niet een enorme uitdaging, omdat we dus al zoals gezegd vele stappen hebben gemaakt in de afgelopen jaren. Met onze burgemeester als boegbeeld, hebben we dit onderwerp nadrukkelijk op de kaart weten te zetten en aangekaart wat er nodig is. Maar Wij. Rijswijk vragen ons wel af of de andere gemeenten in deze regiosamenwerking ook zover zijn. Hebben de raden een voldoende kennisniveau om lokale uitvoering te geven aan deze visie? Heeft de wethouder misschien oproepen van haar collega's gehad om kennis te delen. Persoonlijk ben ik namelijk wel benaderd door de raad van Pijnacker-Nootdorp om als werkgroep onze kennis met hen te delen. Misschien kunnen we dit als werkgroep binnenkort bespreken hoe we hier gehoor aan kunnen geven. Dan de inhoudelijke vragen die we schriftelijk stelden. Deze vragen stelden wij ... Deze antwoorden waren voor ons voor een groot deel afdoende. Maar als het gaat om de financiële uitdagingen en welke keuze we moeten maken, vragen we alleen nog ons af of deze niet in een lokale agenda worden uitgewerkt en waar we dan ook een uitwerking kunnen lezen over de keuzes die dan gemaakt worden. Dat was onze eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jansen-Dirkx. Mevrouw Koegler.

Mevrouw Koegler-Böhm: Dank u wel, voorzitter. Huiselijk geweld is een urgent maatschappelijk probleem, dat diep ingrijpt in levens en gemeenschappen. En de regiovisie erkent dat de problematiek stijgt, terwijl de beschikbare middelen en capaciteit onder druk staan. Dat geeft spanning tussen wat we willen doen en wat we kunnen doen. En dat baart onze fractie zorgen. Er is en er wordt hard gewerkt aan het wegwerken van de wachtlijsten, maar het blijft een punt van zorg. En we hebben het daar met elkaar vaak over gehad. En ik weet ook dat de wethouder deze zorgen deelt en dat het haar volle aandacht heeft. En we hebben een aantal technische vragen gesteld, die zijn naar tevredenheid beantwoord. Er is wel één punt waar we nog aandacht voor willen vragen. Er is vanuit het college heel veel aandacht voor femicide en hoewel in de beantwoording op onze inhoudelijke vraag staat dat de regiovisie van iedereen is, dus ook voor mannen, zou dit wat Rijswijks Belang betreft echt wel wat meer aandacht verdienen. Daarbij hoort u ons niet zeggen dat femicide geen belangrijk onderwerp is wat de aandacht verdient. Maar uit cijfers van CBS blijkt ook dat 7 procent van de mannen van 16 jaar en ouder aangeeft weleens te maken te hebben gehad met

huiselijk geweld. Bij vrouwen was dit 10 procent. En toch staat in de regiovisie nergens iets specifiek over huiselijk geweld waar mannen slachtoffer van zijn. In de regiovisie staat 31 keer femicide vermeld en 26 keer de term vrouw. De term man komt slechts vier keer voor en in alle gevallen gaat het over de man als dader. Trainingen die mannen kunnen volgen of het feit dat vrouwen vaker slachtoffer zijn dan man, maar niets over de aanpak van huiselijk geweld waar mannen het slachtoffer van zijn. En we willen de wethouder toch vragen daar goed oog voor te houden. En dan ten slotte willen we naar aanleiding van de inspreker van vanavond ook nog een vraag stellen aan de wethouder. Namelijk of zij het signaal erkent dat Veilig Thuis Haaglanden anders omgaat met ouderverstoting als andere regio's? En of zij bekend is met de tien-puntenchecklist waar de in het over heeft gehad?

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Koegler. Mevrouw Prenger.

Mevrouw Prenger: Nee, hoor. Ik wil de wethouder bedanken voor de uitgebreide beantwoording. Al onze vragen zijn van Beter voor Rijswijk beantwoord.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Prenger. Mijnheer Veerman.

De here Veerman: Dank u wel, voorzitter, voor het woord. Mijn vragen zijn wel voldoende beantwoord. Aanvullend op wat mevrouw Jansen-Dirkx zei, begrijp ik dat lokaal wij de mogelijkheid hebben om regionaal ook via een uitvoeringsagenda eventueel aanvullingen te geven. Ik word graag door de wethouder geïnformeerd of de vraag stel ik hierbij, wat de mogelijkheden zijn om in de uitvoeringsagenda eventueel nog te veranderen om hier extra aandacht aan te besteden, desnoods financieel? Dank u wel.

De voorzitter: Als verder niemand het woord vraagt, geef ik het woord aan mevrouw Bentvelzen, de wethouder.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dank. En dank voor de vragen die vooraf gesteld zijn en dank ook voor de vragen die hier vanavond nog gesteld zijn. Om alvast te beginnen met de lokale aanpak. Er is een ... Vanmorgen hebben wij in het college onze gebruikelijke collegevergadering gehad en daar is vastgesteld een mensgerichte aanpak ter voorkoming van femicide. Dat is een praktische handreiking, die we hebben gemaakt vanwege de vele hoeveelheid vragen uit de regio die onder andere onze burgemeester kreeg. Niet alleen vanuit de regio, maar uit het hele land. Dat komt zo spoedig mogelijk naar u toe. Hij is vanmorgen vastgesteld. Daar zit ook een Raadsinformatiebrief bij. Ik moet mevrouw Koegler gelijk geven als u het heeft over de regiovisie en het stukje mannen. We hebben ook met de heer Smit het stukje kinderen besproken, als het gaat om de regiovisie en dat het wat hoog over is. Ik heb toevallig gisteren meen ik zelfs cijfers gehad over het landelijk aantal slachtoffers van mannenmishandelingen. Dat zijn er 80.000. Dus het is zeker niet weinig. Al wil je dat misschien ook weer niet ... Een mishandeling wil je niet vergelijken met een moord. Maar daarmee wil ik natuurlijk niet zeggen dat het oké is. De tien-puntenchecklist, die ingebracht is door de inspreker vanavond, is mijzelf niet bekend. Ik zit natuurlijk ook niet zo dicht op de uitvoering dat ik daarmee werk, maar ik heb hem wel voor mezelf opgeschreven. Dat ik hem enerzijds wil meenemen in het regio-overleg, die nog vast en zeker zal plaatsvinden op een tijdstip. Ik heb het niet paraat wanneer precies. Maar daarnaast denk ik dan ook van ik weet niet of we de regio daarvoor nodig hebben. We moeten misschien zelf ook even in Rijswijk kijken wat we met die tien-puntenchecklist kunnen doen. Want het is goed als we dat regionaal kunnen oppakken, maar als dat weer tergend lang duurt allemaal, omdat we in bureaucratische processen terechtkomen, dan doe ik het liever hier alvast snel. In plaats van dat ik wacht op de regio. Als dat een werkbaar document is. En daar ga ik wel van uit, anders zou het niet in andere gemeenten zijn. En ik ben altijd van de good practices van andere gemeenten, dus dat is een goed punt. Voorzitter, daarnaast wil ik aangeven dat in de regio

Haaglanden sinds 2023 ook een proeftuin is gestart, met deelnemers van de gemeente Delft, Den Haag en het Westland. Die proeftuinen nemen de kinderschermingsmaatregelen onder de loep, om die te voorkomen en zodat we de regie in de gezinnen houden en via ondersteuning bij het gezin zelf. En die lessen die uit die proeftuin komen, die zullen ook regionaal worden gedeeld. Aanvullend zullen gemeenten ook lokale uitvoeringsagenda's opstellen naar aanleiding van de regiovisie. Waar ook mijnheer Veerman al aan refereerde. Dus ik denk dat we daar zoveel mogelijk met elkaar samen moeten kijken wat we daarin willen meenemen. En ik weet dat de onderwerpen die hier leven naast femicide wat verschrikkelijk is, ook kinderen altijd hoog op de agenda staan en ook de mannenmishandeling, die genoemd is door Rijswijks Belang. En onze ouderen niet te vergeten natuurlijk, want daar is ook nog wel een hele grote groep die daar last van heeft. Vanuit mijn ouderennetwerk hoor ik daar veel van. Verder is het denk ik goed dat de werkgroep misschien wel bespreekt hoe we om kunnen gaan met al die verschillende verzoeken vanuit de gemeenten. Nu heeft u, mevrouw Jansen-Dirkx een verzoek gehad vanuit Pijnacker-Nootdorp, maar misschien dat dat wel in meerdere gemeenten leeft. En dat we moeten kijken hoe we de lokale aanpak, die ook vandaag besproken is in het college, daar dan krijgen. Want nu is het een soort van op aanvraag. En dat we het in ieder geval kunnen geven, omdat we tot nu toe niets op papier hadden. Dus elke keer kregen wij de vraag: hoe handelt u dan en hoe heeft u dat op papier gezet? We hebben het op papier gezet, zodat andere gemeenten daar gebruik van kunnen maken. Betekent natuurlijk niet dat wat wij in Rijswijk doen, dat dat het allerbeste is wat je maar kan doen in het leven. Alleen denken wij wel dat we een hele goede aanpak hebben en die delen wij dan graag met de rest van de gemeenten in Nederland. Voorzitter, even kijken. Rijswijks Belang heeft dus extra aandacht voor mannen meegenomen. En ik heb, wil ik dan toch ook wel even meegeven, dat volgens mij in de tentoonstelling ook die mannenmishandeling is meegenomen. Die tentoongesteld staat op de eerste etage hier in het stadhuis of het Huis van de stad, moet ik zeggen. En dat is tot 13 december, kunt u dat allemaal bekijken en de teksten die daarnaast staan lezen. Daar is ook aandacht voor geweest. Voorzitter, volgens mij heb ik de vragen beantwoord.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Bentvelzen. Ik kijk even naar mevrouw Jansen-Dirkx. Ga uw gang.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Ik heb nog één verduidelijkende vraag voor de wethouder. Want ik heb haar horen praten over een lokale uitvoeringsagenda, maar ik heb daar nog volgens mij gemist wat de termijn is dat we die agenda gaan ontvangen. Als de wethouder daar nog even een antwoord op wil geven, dan ben ik helemaal tevreden.

De voorzitter: Mevrouw Koegler. Mijnheer Veerman.

De heer Veerman: Wethouder, bedankt voor de beantwoording. En ook nog even over de uitvoeringsagenda. Was mijn vraag: hoe we dan invloed zouden kunnen uitoefenen op die lokale uitvoeringsagenda? Kunnen we onderwerpen bij u aanvragen? Dat is mijn vraag.

De voorzitter: Nog iemand anders die gebruik wil maken van deze termijn? Zo nee, dan gaan we nogmaals naar mevrouw Bentvelzen, voor de beantwoording van de vragen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dank. Het is lastig, want het is natuurlijk niet alleen mijn uitvoeringsagenda, maar ook van mijn collega en in dit geval onze burgemeester, Huri Sahin. Misschien ga ik nu wel dingen zeggen waar zij niet blij van wordt. Maar zo'n uitvoeringsagenda komt volgens mij altijd terug op zijn minst op een ingekomen stukkenlijst. Volgens mij kunt u die altijd agenderen. Volgens mij kunnen we daar dan ook altijd in bijschaven of dingen in toevoegen zo nodig. En wanneer dat exact is, dat moet ik u verschuldigd blijven, mevrouw Jansen-Dirkx. Want dat weet ik echt oprecht niet, hoe die in de planning staat, wanneer we die lokale aanpak ... Wat mij betreft

morgen, maar dat durf ik niet te zeggen. En ik denk ook dat ik daarmee een aantal ambtenaren door het systeemplafond heen jaag. Laten we dat niet doen. Ik ga dat met hen bespreken, kijken wat haalbaar is. En ik probeer in ieder geval voor 16 december te vragen of we een beetje een inschatting kunnen maken van wanneer kunnen we tot een lokale uitvoeringsagenda komen? Wanneer verwachten we dat we die in ieder geval naar de raad kunnen sturen? Ik ga ervan uit dat dat voor de zomer sowieso moet lukken, maar ik ga het in ieder geval even checken voordat ik beloftes doe die ik niet waar kan maken.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Bentvelzen. Dan noteer ik één toezegging, dat er voor 16 december duidelijkheid komt over de datum waarop de uitvoeringsagenda beschikbaar is. Heb ik het goed geformuleerd, mevrouw Bentvelzen?

Mevrouw Bentvelzen: Jazeker, alleen exacte data dat is altijd lastig, maar ik spreek wel graag over kwartalen.

De voorzitter: Dan houden we het op kwartalen. Dan gaat dit raadsvoorstel ook als ... Neem me niet kwalijk.

Mevrouw Koegler Böhm: Als akkoordstuk wilde u zeggen. En in principe ben ik daarmee akkoord, maar ik wil nog heel even ruggespraak met de fractie houden. En dan de afspraak maken dat mocht ik met een motie of een amendement of iets willen komen, dat ik dat bij de griffie aan kan geven.

De voorzitter: Dat is akkoord. Dank u wel.

13. Raadsvoorstel Verordening Jeugdhulp 2026 (RV 25 101)

De voorzitter: Gaan we naar agendapunt 13, raadsvoorstel Verordening Jeugdhulp. Ook hier geldt weer dat u wordt verzocht om vragen en antwoorden die van tevoren zijn ingediend niet te herhalen. En dan vraag ik wie ik kan uitnodigen voor de eerste termijn? Niemand? Dan gaat dit ... Mijnheer Veerman.

De heer Veerman: Ik wil alleen toevoegen dat het goed is dat we de reglementen hebben aangepast. Daar gaat het om, dat de regels die wij de afgelopen jaar hebben vastgesteld, dat we die nu in 2026 in ieder geval tot uitvoering gaan brengen. Daar ben ik heel blij mee. Goed werk van de ambtenaren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u, mijnheer Veerman. Ook dit vragen we aan de griffie om over te brengen. Dan kan dit raadsvoorstel ook als akkoordstuk naar de raad.

14. Raadsvoorstel Aanvullende zienswijze ontwerpbegroting 2026 Gemeenschappelijke regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden (RV 25 097)

De voorzitter: Gaan we naar agendapunt 14, raadsvoorstel Aanvullende zienswijze ontwerpbegroting 2026 Gemeenschappelijke regeling GGD en Veilig Thuis Haaglanden. Ik heb niet zo snel kunnen zien of hier vragen zijn gesteld. Nee, ik denk het niet. Wil er iemand het woord over dit raadsvoorstel? Mijnheer Veerman, zie ik.

De heer Veerman: Dank u wel, voorzitter. Ik heb één grote vraag hierover. We hebben het natuurlijk een aantal keren behandeld. Ook in de Financiële Commissie hebben we deze vragen gesteld per gemeente. Wat mij opvalt, is dat wij een taakstelling hebben uitgegeven aan de GGD GHOR, om een bezuiniging te doen van 6,2 procent. Die hebben ze overgenomen. Ze hebben een taakstelling

gemaakt, 1,7 miljoen euro. We hebben maatregelen voor 1,2 miljoen euro getroffen regionaal. Dat is natuurlijk heel mooi. Maar dat was bedoeld, de reden daartoe was dat wij in een ravijnjaar zouden terechtkomen in 2026. Alleen heeft het Rijk iets gedaan aan de tekorten van de jeugdhulp voor 2023 en 2024. En mijn vraag is of hier dan geen aanpassingen moeten plaatsvinden? Ik zou het wel netjes vinden, als we kijken naar de problemen die de GGD nu heeft, niet alleen gemeentelijk, maar ook regionaal. We hebben onlangs in het gezondheidsbeleid al gehad over de pandemische paraatheid bijvoorbeeld, maar ook over de infectieziektebestrijding. Waar onvoldoende middelen voor zijn regionaal om ook lokaal daar echt vuist een te maken. Dan denk ik dat het goed is om te kijken hoe we nu voor 2027 gaan kijken, voor 2026 lukt dat niet meer, om die 6,2 procent die we ooit als taakstelling hebben gesteld op basis van het ravijnjaar van 2026, wat naderhand is aangepast door de compensatie die we via de VNG en gemeenten hebben bewerkstelligd. Om dat aan te passen voor 2027, want dat zou ik niet meer dan netjes vinden, want die taakstelling hebben zij uitgevoerd. Maar we merken nu wel dat de GGD behoorlijk onder druk staat. Hiervoor hoorde ik ook al een paar onderwerpen waar we zeggen: misschien moeten daar extra middelen bij. Ik noem de lokale teams, waar wat problemen zijn om voldoende inzetten krijgen en ook de wachtlijsten, maar ook het GIA-team, waar behoorlijk wat druk op zit en waar ook geen indexatie heeft plaatsgevonden tot 2026 door de gemeentes. Ik denk dat daar best wel wat extra middelen naartoe kunnen gaan, om ons preventie- en gezondheidsbeleid regionaal, maar ook in Rijswijk, om daar wat extra middelen aan te geven. En ik denk dat dat een goede zaak zou zijn. Ik hoor graag van de wethouder of ze het daarmee eens is en of we daar ook eventueel iets in kunnen doen, eventueel met een motie. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Kruger.

De heer Kruger: Dank u wel, voorzitter. Ik zal heel kort zijn. We hebben het hier over een gemeenschappelijke regeling waar we met meerdere gemeentes te maken hebben, evenals voorgaande jaren. En het is eigenlijk meer een technisch voorstel wat we krijgen. Wat dat betreft hebben wij verder geen vragen en kunnen we hier zonder meer mee akkoord gaan. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Kruger. Mijnheer Smith.

De heer Smith: Dank u wel, voorzitter. Het is toch een raadsvoorstel waarin verantwoording voor bezuiniging wordt afgelegd en dat is nooit prettig om te lezen. Zeker niet als het direct om de fysieke en mentale gezondheid van mensen gaat. En zeker met de wetenschap dat het niet goed gaat met de mentale gezondheid van jongeren in onze gemeente. Het is natuurlijk prima dat de gemeente Rijswijk, ondanks deze bezuinigingen, aan haar wettelijke taken blijft voldoen en haar primaire taken door de GGD en Veilig Thuis Haaglanden kan blijven uitvoeren. Zoals geschreven wordt: zonder het primaire proces te raken. Voorzitter, er zijn dus geen directe financiële consequenties voor de gemeente. Maar GroenLinks wil wel graag weten welke lokale uitvoeringsambities door deze extra bezuiniging niet kunnen doorgaan in 2026. En wat het perspectief is hiervoor voor de jaren daarna. De inzet van lokale middelen om lokale ambities te verwezenlijken, is een keuze die bepaald wordt door, indien gewenst en indien mogelijk. Graag een reflectie van de wethouder hierop. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Smith. Dan ga ik nu naar wethouder Wit.

Wethouder Wit: Even kijken. Zelfs de camera loopt mee. Voorzitter, twee vragen, als ik het goed heb. Eentje van D66 en eentje van GroenLinks. Een de vraag van D66. U vraagt me een begrotingswijziging of met een voorstel te komen. Dat moet dan vanuit de GGD komen, met een voorstel richting de begroting van 2027 om daar weer een aanpassing in aan te brengen. En dingen die wij de afgelopen periode, dus voor de komende begroting, eruit hebben gehaald, bezuinigd hebben, weer terug te brengen. Dan is de vraag natuurlijk wel, op het moment dat wij dat zeggen kan de GGD dat doen, dan gaat waarschijnlijk ook de MRDH en de ODH en alle andere gemeenschappelijke regelingen dezelfde

vraag stellen. En alhoewel u inderdaad terecht constateert dat een deel van het ravijnjaar wellicht gedempt is, is financiële situatie en ook de financiële relatie met de overheid nu nog niet zo fantastisch dat ik wil zeggen: hosanna, we zijn eruit en we hebben de komende jaren weer geld genoeg om alle dingen die we hier in de gemeente ook willen bereiken, waaronder ook de wettelijke taken, op een goede manier kunnen doen. Met de huidige begroting kan de GGD haar wettelijke taak nog goed doen. En we hebben zeker nog ambities, maar ik denk dat we dan echt moeten gaan kijken wat gaan we met de middelen die we beschikbaar hebben en wellicht kijkende naar een hopelijk betere financiële toekomst. Maar het hangt dan ook een beetje af van hoe het met de AZWA-gelden straks gaat. Die discussie hebben we eerder gehad. Wat de mogelijkheden zijn ook o dat misschien lokaal in te kopen en wellicht ook weer structureel bij de GGD neer te leggen. Maar dat is echt een verhaal dat we dan toch ook over de verkiezingen heen gaan trekken richting de begroting van 2027. En ik denk dat u op zich een valide vraag stelt, maar ik wil toch echt wel en ik denk dat mijn collega Van Damme daar ook in meegaat, enige financiële prudentie aanhouden. Dan de vraag van GroenLinks. Die vind ik wat lastiger te beantwoorden. Want uiteindelijk is het natuurlijk, dit is een wijziging dat we een aantal dingen hebben gezegd. Dat we als algemeen bestuur hebben gezegd: het kleine stukje bezuiniging dat u nog te doen heeft om die 6,2 procent te halen, dat gaan we ... Vinden we eigenlijk niet verantwoord. Daar zit een stukje infectieziektebestrijding bij. Zitten nog een paar andere dingen bij. Daarvan hebben we gezegd als AB: u heeft een enorme slag gemaakt om richting die 6,2 procent te gaan, wat ook echt een flinke bezuiniging was. Daar moeten we ook duidelijk over zijn. Maar om nu te zeggen, dat we de hele lijst te gaan doen, die hier weer te bespreken, wat we bij de vorige zienswijze hebben vastgesteld om die weer te passeren. Dan moet ik ook eventjes teruggaan en kijken wat we nu precies allemaal ... Waar de bezuinigingen geland zijn. Want dat is zowel voor Veilig Thuis als voor GGD, is dat toch een aanzienlijk pakket geweest. Ik denk wel dat met het voorstel wat hier nu ligt, geven we de GGD het vertrouwen dat we juist ook echt gekeken hebben naar de taken die zij uitvoeren. En we hebben ook in de hele behandeling van vooral de zowel de vorige zienswijze als deze zienswijze en ook de bezuiniging die we hebben doorgevoerd vanuit de Kaderbrief, altijd gekeken: wat kan? Wat is verantwoord? Het zit echt ook in de organisatie. Zoeken naar wat kan je efficiënter doen, et cetera? Wat kan? En ik denk dat we nu moeten kijken hoe gaan we naar de toekomst bouwen en niet zozeer terugkijken wat hebben we er nu van weggehaald? Maar meer kijken: hoe zorgen we dat we de GGD goed in positie houden, om de taken zowel lokaal als regionaal, voor ons te kunnen blijven doen. Dus ik hoop dat dat voor u voldoende antwoord is, mijnheer Smith. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Ik kijk even voor de tweede termijn. Mijnheer Veerman? Nee. En mijnheer Kruger ook niet, denk ik? Nee. Dan gaat dit stuk als akkoordstuk ook naar de raadsvergadering.

15. Raadsvoorstel Investeringskrediet verduurzaming en renovatie van de Rijswijkse Schouwburg (RV 25 106)

De voorzitter: Komen we aan agendapunt 15, raadsvoorstel Investeringskrediet verduurzaming en renovatie van de Rijswijkse Schouwburg. Wie mag ik het woord daarvoor geven? Ik zie mijnheer Kruger. Mijnheer Kruger, ga uw gang.

De heer Kruger: Dank u wel, voorzitter. Het voorstel over onze schouwburg, om die toekomstbestendig te maken. Er is inmiddels al veel geld voor opgenomen in de begroting. Het was ons niet helemaal duidelijk hoe je dat geld dan gaat besteden. Is het echt noodzakelijk? Daarvoor heb ik een uitnodiging gekregen om daar bij de griffie wat meer informatie te krijgen in beslotenheid. Dat

is wellicht handig in deze tijd. Daar ga ik zeker gebruik van maken. Met betrekking tot mijn vraag over het vol zetten eventueel met zonnepanelen, heb ik begrepen dat er een nader onderzoek is, aangepast op de situatie dat we dus energie die we opwekken ook meteen moeten gaan gebruiken en niet cadeau doen aan de energiemaatschappij. Kort samengevat. En daar heb ik ook een goede toezegging over gekregen. Dus wat dat betreft heb ik daar geen verdere vragen over.

De voorzitter: Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel voorzitter. Wij, Rijswijk vinden het in ieder geval wel bijzonder dat we hier een raadsvoorstel bespreken waar we min of meer al een akkoord op hebben gegeven, omdat de begroting al ... Het in de begroting is opgenomen. En daar wordt ook in het raadsvoorstel naar verwezen. En als je voor de begroting hebt gestemd en dat heeft onze fractie gedaan, dan maakt het wel een beetje lastig om hier nu mega kritisch te gaan zijn. Maar goed, we hebben desalniettemin die kritische vragen wel gesteld en schriftelijk inderdaad en we hebben daar ook antwoorden op gekregen. En als het gaat om de financiën blijkt uit de beantwoording dat er nog een flinke onduidelijkheid is wat er aan kosten bespaard gaat worden, als het gaat om de energiekosten. En hier vindt ook, zoals wij lezen, ook nog onderzoek naar plaats. Voor Wij, Rijswijk is dit wel een essentieel onderdeel van dit voorstel. Want als wij een mooie investering doen en dat is behoorlijk in dit geval, dan willen we toch ook wel graag weten of dat het ons kostenbesparing oplevert. Dus de vraag is: is het mogelijk dat deze berekeningen nog voor de behandeling van de raadsvergadering gedeeld kunnen worden? Want dat maakt wel of wij voor of tegen dit voorstel gaan stemmen. Dank u wel.

De voorzitter: Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, dank u wel. De schouwburg. U vraagt 4 miljoen euro. Het is een totaal investeringsbedrag exclusief BTW. De Rijswijkse Schouwburg is een belangrijk cultureel maatschappelijk gebouw voor onze stad. Daar ben ik het wel helemaal mee eens. Maar u geeft aan: maar kampt al geruime tijd met structurele klimaatproblemen. Zijn deze problemen al eerder bij de raad bekendgemaakt? En zo ja, wanneer en waar? Want waarschijnlijk hebben wij het dan gemist. Graag verneem ik dat dadelijk. Voorzitter, u geeft aan, tenminste het college geeft aan in de brief, geld te willen gaan lenen. Bij een looptijd van 40 jaar en een omslag rentepercentage van 1 procent. Jaarlijkse kapitaallast van ongeveer 135.000 euro. Deze kapitaallasten zijn al opgenomen in de begroting. Even voor het verhaal, voor onze beeldvorming. Het college wil 4 miljoen euro investeren in de schouwburg. Het gaat hier om een investering krediet. De gemeente leent het geld zelf en betaalt er jaarlijks kapitaallasten voor. De schouwburg hoeft dus geen bijdrage te leveren of iets terug te betalen. Ik vind het op zich wel fijn dat we dit nu in het Forum een keer kunnen bespreken. Want de stichting Rijswijkse Schouwburg heeft een eigen vermogen van ruim 1,1 miljoen euro. En deze cijfers komen uit 2022, 2023. De cijfers van 2024 zijn nog niet bekendgemaakt. Je zou ter discussie kunnen stellen of eventueel een eigen bijdrage gewenst is ja of nee. We weten dat per definitie een eigen vermogen geen vrij geld is om te besteden, maar de beeldvorming schuurt wel. Die 1,1 miljoen euro. De berekening, voorzitter. De schouwburg heeft gemiddeld zo'n 60.000 bezoekers per jaar, met een piek van 66.000 in het jaar 2023. Als nu elke bezoeker 1,65 euro per bezoek meer zou gaan betalen over die 40 jaar waarin we geld willen gaan lenen, dek je de gehele verduurzaming van 4 miljoen euro. Als je terug zou halen over 30 jaar, zou dat 2,20 euro per kaartje zijn, over 20 jaar 3,30 euro en over 10 jaar 6,06 euro. De vraag is of de discussie is: is een eigen bijdrage gewenst, ja of nee? Zijn de liefhebbers van theater, schouwburg bereid iets bij te dragen aan een duurzaam gebouw? Is 1,65 euro per kaartje te doen? Is dat acceptabel? Begrijp ons niet verkeerd. De schouwburg is een belangrijk cultureel maatschappelijk gebouw voor onze stad. Alleen de vraag is of de gemeente, uiteindelijk alle inwoners Van Rijswijk, moeten opdraaien voor alle

kosten, die 4 miljoen euro, voor een verduurzaming of een grootschalige renovatie? Rijswijks Belang zou toch graag iets willen zien van een eigen bijdrage van de Stichting Rijswijkse Schouwburg en of de bezoekers die daar komen. Dit is voor mijn eerste termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Ik kijk nog even rond. Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: We hadden geen vragen vooraf, omdat we zagen dat onze vragen ook wel gedekt worden door andere vragen. Daarvoor dank. En het punt over de begroting die we al hebben goedgekeurd, is al gemaakt. Voor de beeldvorming, dat we niet een in een keer 4 miljoen euro, maar dat het ook over de kapitaallasten per jaar gaat, is ons ook geheel duidelijk. Het is natuurlijk ons gebouw. En als D66 Rijswijk zijn we af en toe kritisch over welke gebouwen we hebben, welke gebouwen we verkopen. Dat we goed beheer hebben op onze gebouwen. En dit soort discussies is ook de reden dat we daar zo kritisch op zijn. En nu ook af en toe goed meekijken. Want als je een gebouw hebt, moet je ervoor zorgen en dat levert elke keer als je wat moet aanpassen behoorlijke eenmalige, maar dus ook structurele kosten op. Gelukkig hebben we nu een langetermijninvesteringsplan, zodat we dit veel beter aan zien komen en ook veel beter weten. We zijn ook blij met het voorstel om meteen meer in één keer aan te pakken en dat integraal te doen. En ook dat het echt de levensduur van het, toch al wat oudere gebouw, waar lang niet iets aan is gedaan, ook vanwege financiële situaties van de gemeentes, zoals wij het zien. Dat horen we graag bevestigd. En in één keer worden aangepakt. Kan de wethouder wel bevestigen dat inderdaad daarmee de levensduur van dit gebouw die 30, 40 jaar erbij krijgt? En dat we goed in de lange termijn investeringsagenda hebben opgenomen dat als we weer aanpassingen moeten doen, we die ook tijdig kunnen doen en de kosten goed inzichtelijk hebben? Ongeacht wie er gebruik maakt van ons gebouw of de bijdrage die zij moeten leveren om van onze gebouw gebruik te mogen maken. Zoals de Stichting Schouwburg gebruikmaakt van ons gebouw, van Rijswijk, de schouwburg. Zien we dat wel graag terug, zodat dat ook vergelijkbaar is met anderen die van ons gebouwen huren en gebouwen in gebruik hebben en daar duidelijkheid over is. En dank.

De voorzitter: Dan vraag ik mijnheer Wit om de vraag te beantwoorden.

De heer Wit: Ja, voorzitter. Allereerst toch even over dit gebouw. Het gebouw is 35 jaar oud. Onlangs heeft de schouwburg haar 35-jarige bestaan gevierd. Het gebouw is gebouwd in 1990 en toen is het gebouwd met een technische levensduur van om en nabij de 20, 25 jaar. Dus het staat er al veel langer dan dat het oorspronkelijk bedoeld was. Daar zijn toen ongetwijfeld redenen voor geweest. Waarschijnlijk financieel. Maar het feit is ook dat we een pand hebben waar we de afgelopen jaren wel het een en ander in geïnvesteerd al hebben. Waaronder bijvoorbeeld warmtepompen, om toch met het oog naar de toekomst een verduurzamingslag te maken. En met deze investering, die dus deels de rust op onderhoud, vanuit de meerjarenonderhoudsplanning en deels rust een groot deel op de verduurzaming. Ongeveer 65 procent van de kosten is voor verduurzaming, 35 procent is voor het structurele onderhoud. Kunnen wij dit pand en dat is dan beantwoording op de vraag van D66, weer een technische levensduur geven, een goede levensduur van 40 jaar? Tegelijkertijd blijven natuurlijk in die MJOP en ook in de onderhoudscyclus die we hebben geld reserveren om ook wel onderhoud te blijven doen. Want ook al bouw je nu een pand, ga je hem renoveren, dan zul je wel weer structureel daar onderhoud aan moeten doen. Dat blijft. Dat is ook wat we momenteel doen met die 35 procent. Een deel van die investeringsgelden, die 1,3 miljoen euro die gebruikt worden vanuit die MJOP, om te zorgen voor het onderhoud wat nu echt nodig is. Nogmaals, omdat het pand al 35 jaar staat en er niet echt structureel echt goede dingen veranderd zijn. Ik zeg wel heel vaak structureel, maar het is wel echt iets wat we moeten gaan doen. Tegelijkertijd in beantwoording op de vraag Van Rijswijks Belang, het pand is van ons. Wij staan aan de lat voor renovatie, voor onderhoud en voor alles wat daarmee te maken heeft. Dus als wij vinden dat deze schouwburg nog

40 jaar verder moet, omdat het een essentieel onderdeel is van de toch wel vaak besproken voorzieningen in deze stad, dan denk ik dat wij ook naar voren moeten stappen en sterker nog, dan moeten wij naar voren stappen, om ook te zorgen dat dat pand geschikt is voor de schouwburg om haar werkzaamheden en functie uit te oefenen. Met andere woorden, gaan wij de gebruikers vragen om mee te doen bij de renovatie? Nee, dat doen we niet. Dat lijkt me ook niet logisch. Dat doen we nooit met panden die van ons zijn. Wat we natuurlijk wel ... Wat de schouwburg wel doet, is voor alles wat zij intern hebben, dus als het gaat om keuken of als het gaat om bedrijfsvoering, als het gaat om systemen binnen die zij gebruiken voor de uitvoering van de functie schouwburg, dan zullen zij ... Daar hebben zij een reserve voor. U zegt: er is een bepaald bedrag voor die eigen reserve. Volgens mij is dat niet 1,2 miljoen euro. Maar goed, dat moet ik even nazoeken. Is het wel zo dat zij die dus echt nodig hebben om ook intern dingen te doen. En dat heeft echt met bedrijfsvoering te maken. Dat heeft echt te maken met hoe kunnen we nu ... Hoe kunnen zij intern de boel goed voor elkaar krijgen? En dat is iets, daar moeten zij voor reserveren. Dat doen ze onder andere vanuit de inkomsten die zij genereren vanuit bezoekers, evenementen die ze organiseren, et cetera. Even kijken, hoor. De vraag die Wij. Rijswijk stelt, onduidelijkheid over de kostenbesparing. Dat is inderdaad een terechte vraag. Ik verwacht eerlijk gezegd dat we die wel voor de raad kunnen leveren. Tegelijkertijd is dat natuurlijk niet ... Kostenbesparing op zich is natuurlijk niet de hoofdreden van deze actie. Natuurlijk willen we verduurzamen, maar dat verduurzamen doen we om juist ook van dat gas af te kunnen. Dus die CO2-uitstoot naar beneden. En tegelijkertijd zorgen we er daarmee ook voor, met die met die isolatie, et cetera, dat het binnenklimaat dusdanig aangepast wordt, dat bezoekers straks niet meer of in de tocht en in de kou zitten als het winter is of in de zomer de zaal uit drijven van de hitte. En dat is wel echt iets wat best, zeker als bezoeker, regelmatige bezoeker van de schouwburg, ik ook echt ervaren heb. En dat geldt niet alleen voor ons, maar dat geldt ook zeker voor het personeel en ook voor de ruimten die door de artiesten gebruikt worden. Die zijn momenteel niet goed op klimaat, neutraal klimaat te krijgen, waardoor ze toch echt tegen uitdagingen aanlopen. Met andere woorden, het is deels echt structureel onderhoud wat we moeten doen. Daarmee met die verduurzaming, 40 jaar kunnen wij dan weer verder richting de toekomst. En ik denk daarmee dat we een fantastische stap zetten. Dus eigen bijdrage, nee. Even kijken, hoor. Interne verbouwing heb ik het over gehad. Lening voor 40 jaar. Dat is normaal. Dan kunnen wij als gemeente kapitaallasten activeren over 40 jaar. Dat is heel normaal dat wij hiervoor een lening afsluiten om dit soort werkzaamheden uit te voeren. Dat is ook heel normaal, want dan zou je alles vanuit eigen middelen moeten doen en zo werkt het niet. Dat doe je nooit op deze manier. Zeker niet omdat wat wij tegen gunstige voorwaarden kunnen lenen. Even kijken, hoor. Ik denk dat ik daarmee alle vragen beantwoord heb, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, wethouder Wit. Ik kijk even rond. Mevrouw Jansen-Dirkx.

Mevrouw Jansen-Dirkx: Dank u wel, voorzitter. En dank u wel voor de beantwoording, wethouder. Ik ben het met u eens. Natuurlijk is het belangrijk om te zorgen dat de artiesten en ook de werknemers, maar voornamelijk ook de bezoekers, een prettig klimaat hebben als ze daar langskomen. Maar u begrijpt wel dat het voor ons nog steeds een flinke investering is, ook al wordt hij over 40 jaar afgeschreven. Dus als ik nogmaals even de toezegging, ik vraag het nog maar even voor de zekerheid, dat ik de toezegging heb dat wij die inzichten in de kosten kunnen krijgen voor 16 december. Dan kunnen wij dat meenemen in onze besluitvorming. Want op zich zijn wij niet tegen het verduurzamen en ook zeker niet tegen het renoveren van de schouwburg. Want ook wat Wij. Rijswijk betreft, is het een mooie parel die zich zeker laat zien in Rijswijk. En ook artiesten. Hij is trouwens nog van de week benoemd door Harrie Jekkers. Ik kan me voorstellen dat dat ook een mooi compliment is, wat we in onze zak mogen steken. Wat dat betreft onze tweede termijn.

De voorzitter: Mijnheer Kruger, wilt u nog een tweede termijn? Mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, dank. Ook bedankt voor de heldere beantwoording van de wethouder. We hebben toch een andere mening, denk ik, of een ander denkbeeld over ... U geeft aan, het is niet gebruikelijk om een eigen bijdrage te vragen aan een stichting. Maar als we de jaarcijfers tot 2023, 1.120.602 euro aangeven. En dat is ook openbare informatie en mensen zien dat. En die zien dat de gemeente 4 miljoen euro investeert. En dan toch vlees op de botten bij de stichting ziet, dan kan het wel schuren. En we kunnen altijd daar nog een keer over van gedachten wisselen en misschien toch wel nog met een verrassingsmotie komen op dit onderwerp. U gaf ook aan: het gebouw is oud, 35 jaar oud. Heeft wat problemen. Klimaatproblemen, wij hebben ze niet ontdekt. En het is toch wel jammer dat we niet eerder op de hoogte zijn gesteld dat er een achterstand is ontstaan met klimaatproblemen. Is dit het enige gebouw in eigendom wat de 35 jaar levensduur heeft bereikt? Want we lopen wel elke keer tegen problemen aan met eigen vastgoed. Daar graag nog een reactie op. We willen het toch niet als akkoordstuk naar de raad laten gaan. Want ik wil toch het betoog laten bezinken. En vooral met die miljoen euro die op de plank ligt. Maar we zullen het ongetwijfeld niet helemaal kunnen uitgeven, want die keuken moet gerenoveerd worden, wat u zegt. Een keuken van 1,1 miljoen euro lijkt me heel sterk in de schouwburg. Dus we gaan er graag nog over in de raad met u over verder en misschien, zoals ik al zei: laat het even bezinken, maar we komen er graag bij u op terug. Dank u wel.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Dank. Ik denk toch dat er wat dingen door elkaar blijven lopen wellicht. Het vastgoed door een subsidie en een stichting heen. Dus wij houden het graag gescheiden. Het vastgoed is van ons. Daar hebben we ook voor te zorgen. Als we besluiten nu om de schouwburg te houden, dan moeten we ook zorgen dat die bruikbaar is als gemeente.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra, u heeft een interruptie van mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Wij begrijpen dat je achterstallig onderhoud moet plegen, maar verduurzamen staat nergens in de contracten dat je dat verplicht bent. Je krijgt er een leuke subsidie voor, maar dat is helemaal niet verplicht. Dat kan je ook in termijnen doen, dat verduurzamen, hoeft je niet helemaal binnen een, twee of drie jaar. Daar kun je ook de tijd voor nemen, in plaats van gelijk 4 miljoen euro lenen nog, Rijswijks geld lenen.

De voorzitter: Mevrouw Woudstra.

Mevrouw Woudstra: Rechtsom, linksom is het altijd het geld van de belastingbetaler. Dat ben ik helemaal met u eens. Waar we heel voorzichtig mee om moeten gaan. Ik ben heel blij dat we verduurzamen. Er zitten ook wettelijke verplichtingen aan het verduurzamen, zeker als je gebouwen verhuurt. Zijn er ook eisen aan gebouwen die gesteld worden. En we kunnen wachten tot die eisen nog hoger worden en het nog langer uitstellen, maar die subsidies en het moment is wel nu, gezien ook de klachten. En ik vind het heel jammer dat er al klachten zijn, want dat is iets wat je graag wil voorkomen. Vandaar ook mijn eerdere punt over dat ik heel blij ben dat we tegenwoordig een MJOP en een LTIP hebben, het meerjarenonderhoud en een langetermijninvesteringsplan. Zodat we juist beter omgaan en niet meer zo vaak dit soort verzoeken zullen krijgen. Omdat het gewone onderhoud op basis daarvan direct al bij de begroting wordt goedgekeurd. Dus ik zie daar vanuit dit college een hele grote verbetering op. Eentje die we ook hebben gevraagd. Het is inderdaad jammer dat we nu voor de schouwburg nog dit apart moeten doen. Aan de andere kant juist mooi dat we de verduurzaming, die er aankomt en die hard nodig is, mee kunnen nemen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Woudstra. Mijnheer Wit voor de beantwoording.

De heer Wit: Dank u wel. Ik wil even een ding rechtzetten. Er is geen 1,3 miljoen euro eigen vermogen binnen de stichting. De stichting krijgt wel een subsidie van om en nabij de 1,3 miljoen euro. Dus het klopt inderdaad dat dat dan op de balans kan staan, als dat geld wordt uitgekeerd jaarlijks. Zo'n jaarlijkse subsidie geven wij als gemeente voor uitvoering van het cultuurbeleid, een deel daarvan en deels ook voor huur. Dat subsidiëren wij. Er is ongeveer een reserve van om en nabij de 300.000 euro. En nogmaals, dat is een reserve die echt wel nodig is om intern in dat gebouw behoorlijk wat dingen ... En dat is niet alleen een keuken. Dan heb je het echt over het hele pand, hun bedrijfsvoering op orde te hebben. Achterstand op klimaatproblemen wordt genoemd door Rijswijks Belang. Het is niet zozeer een achterstand op klimaatproblemen. We hebben alleen door de jaren heen best wel veel gedaan in die schouwburg en op een gegeven moment dus ook warmtepompen geplaatst. Die warmtepompen die leveren op een bepaalde manier warmte en koelen dat gebouw op een bepaalde manier. En met de huidige schil van dit gebouw is dat niet te doen. Normaliter zou je dat met een goede isolatie wel kunnen doen. Dan zou je kunnen zeggen: waarom hebben ze dan niet eerst geïsoleerd? Het feit is, als we dat gedaan hadden, had ik nu zeker geen energieaansluiting gekregen voor het gebouw om die warmtepompen erop te zetten. Dus het feit dat we dit nu doen, is een onderdeel van die verduurzaming. En nogmaals of niet nogmaals, verduurzamingsmaatregelen zoals door Rijswijks Belang geschetst wordt nu, in termijnen gaan doen, kan ik u verzekeren dat de kosten vele malen hoger gaan worden. Je gaat niet een steiger in meerdere keren opbouwen. Je gaat ook niet alle extra kosten die je hebt op het gebied van aanbestedingen, aannemers splitsen. Dit is het moment waarop we dit op de beste manier kunnen doen. Gekoppeld aan het meerjarenonderhoudsplan. Dus verduurzaming in termijnen is zeer onverstandig om dat op die manier te doen. Heel fijn om te horen dat Harrie Jekkers onze schouwburg een hele positieve ...

De voorzitter: Wethouder Wit, u heeft een interruptie van mijnheer Weterings.

De heer Weterings: Voorzitter, misschien wilt u toch een keer van gedachten wisselen. Want volgens de jaarrekening 2022-2023 van de Stichting Rijswijkse Schouwburg bedroeg het eigen vermogen 1.120.602 euro. Dat zegt de jaarrekening. Dus als u andere cijfers heeft, hoor ik het graag, maar het staat niet in de jaarrekening van de stichting.

De voorzitter: Mijnheer Wit.

De heer Wit: Zoals ik net aangeef, voorzitter. Sorry, ik ga even ... Zoals ik net aangeef, wij geven de subsidie aan de schouwburg. Dat dat bedrag erin staat, dat verbaast mij niets. Dat is namelijk het geld dat wij als subsidie geven. Maar als u daar verder vragen over heeft, zou ik aan willen raden om hoe heet dat? Ambtelijke bijstand daarin te zoeken, zodat ze u daar nog verder over kunnen ... Wat verder kunnen uitleggen hoe dat in elkaar zit. Nogmaals, heel fijn om te horen dat Harrie Jekkers, ik werd even onderbroken, de schouwburg een warm hart toe draagt. Zo zijn er meer. Want ook Sjaak Bral is komende 26^e en 27^e weer aanwezig in onze schouwburg. Dus regionaal een fantastische functie en zeker ook voor Rijswijk, voor alle Rijswijkers, wil ik toch wel even benadrukken, een voorziening die we niet mogen verliezen en die ik graag voor de toekomst wil blijven garanderen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wit. Zijn we aan het eind gekomen aan van de tweede termijn. Mijnheer Weterings handhaaft u uw wens om dit als een bespreekstuk naar de raad te laten gaan?

De heer Weterings: Ja.

De voorzitter: Dan gaat het dus als bespreekstuk naar de raad. Ik heb nog wel één toezegging genoteerd, overigens. De toezegging met betrekking tot een overzicht kostenbesparing energiemaatregelen. De heer Wit zou die toezegging gestand doen voor 16 december. Heb ik het goed geformuleerd, mijnheer Wit?

De heer Wit: Ja, ik doe die toezegging, maar nogmaals, ik krijg ook ambtelijk door, we gaan het waarschijnlijk redden. We doen echt ons best. Ik ga ervan uit dat dat lukt, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Wit.

16. Vragenuur

De voorzitter: Dan gaan we naar agendapunt 17, het vragenuur. Er zijn drie vragen ingediend 16 a, b en c door D66. En daarvan is de collegebeantwoording al in iBabs toegevoegd en de vraag is of dat voldoende is?

Mevrouw Woudstra: We hebben alleen over a nog vragen die mijn collega gaat stellen.

De voorzitter: Mijnheer Veerman, aan u het woord.

16.a Vragen D66 – RIB 25 094 Wijziging kindregeling Stichting KEI

De heer Veerman: Ja, daar ben ik. Even goed nadenken. Ik had een aanvullende vraag voor de wethouder. Het gaat over de KEI. Er wordt nu een voorstel gedaan om verzorgingsproducten op te nemen op de kaart, om die te vergoeden. Aanvullend zou ik nog willen vragen of het niet veel beter is om, de vraag is op zich redelijk beantwoord. Of die producten ... Er zijn heel veel andere fondsen die daarin ook in kunnen voldoen jaarlijks. En juist om dit geld wat we nu beschikbaar hebben te gebruiken voor het onderwijs, dus voor aanschaf van nieuwe computers en lesmiddelen, in plaats van dat we dit geld gebruiken voor verzorgingsproducten en dat op de kaart zetten. Omdat daar vaak veel andere subsidieverstrekkers voor in den lande zijn die daar ook uitkomst bieden.

De voorzitter: Mevrouw Bentvelzen.

Mevrouw Bentvelzen: Voorzitter, dank. En wat leuk dat u mij dan gelijk het woord geeft. Het is natuurlijk mijn oude portefeuille, mijn collega Van Malsen die is hier niet, maar die is wel portefeuillehouder als het gaat om Stichting KEI. Nu wil ik wel beantwoording op mij nemen, want wij communiceren wel met elkaar. Dus dat is altijd fijn. En er is wel heel goed gekeken naar waar we dan nu het geld aan uitgeven, omdat de vorige regeling werd nagenoeg niet gebruikt. Wat ga je dan doen? Dan ga je met scholen in gesprekken. Ouders die zich gemeld hebben bij Stichting KEI, ondanks allerlei andere fondsen, gesubsidieerde dingen via het Kruidvat en Armoedefonds en weet ik veel waar allemaal verzorgingsproducten vandaan komen. Maar toch blijkt dat niet genoeg. En vooralsnog zijn de middelen die we beschikbaar stellen voor bijvoorbeeld de computerregeling of de fietsregeling, dat schijnt genoeg te zijn. Ieder jaar wordt daar over gesproken met Stichting KEI. Er wordt een evaluatie op gedaan. En voor nu is er gekozen, laten we dit als pilot starten. Kijken hoeveel ouders hier gebruik van gaan maken. En mocht dat ook weer heel weinig zijn, dan kijken we weer naar een andere vorm van een pilot. Of mochten we ineens hele grote aanwas hebben voor een bepaalde leeftijdscategorie die in aanmerking komt voor een computerregeling, dan wel een fietsregeling. Dan moeten we kijken hoe we het geld gaan verschuiven. Maar dat doen we ten alle tijden dan in samenspraak volgens mij met de gemeenteraad of we melden in ieder geval hoe we omgaan met het geld wat Stichting KEI krijgt. Voorzitter, ik heb mijn best gedaan om deze vraag te beantwoorden voor mijn collega.

De voorzitter: Heel indrukwekkend, mevrouw Bentvelzen. Zo laat op de avond ook nog. Dank u wel. Geweldig. Mijnheer Veerman, wilt u het woord?

De heer Veerman: Ik wil de wethouder bedanken voor het antwoord.

De voorzitter: Dan zijn we nog voor 23.00 uur, om 22.30 uur nota bene, aan het eind gekomen van deze vergadering. Heel hartelijk dank voor jullie medewerking, voor het kort houden. Ik wens jullie allemaal wel thuis en tot in de laatste raadsvergadering van dit jaar.